

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

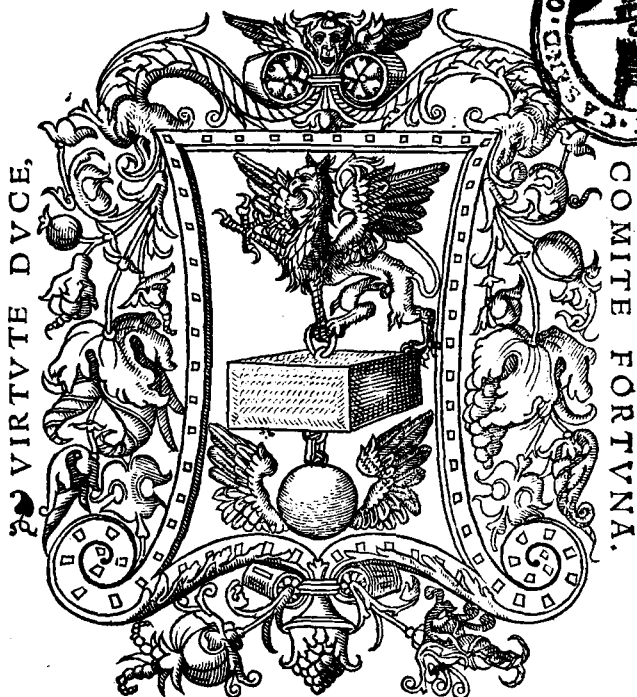
Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

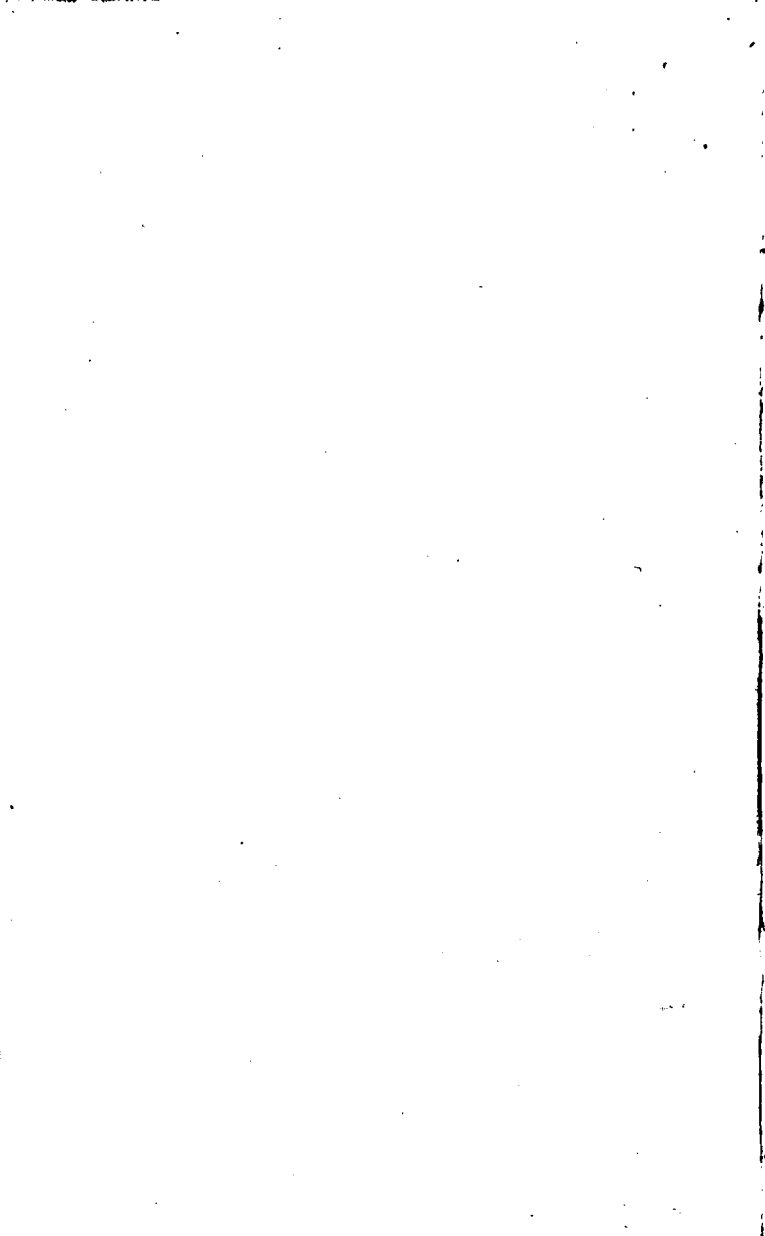
FLA·IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO, LIBRI SEPTEM.

De Antiquitatibus, ~~contra~~ Appionem Grammaticum, libri duo. Et de Imperatrice Ratione, liber unus, in quo martirium Machabæorū describitur.

SEBASTIANVS GRYPHVS GERMA
NVS EXCVDEBAT LVGDVN.
ANNO M. D. XXVIII.

INDEX EO

R V M Q V A E I N L I =

bris De Bello Iudaico, &
contra Appionē cōtinētur.

A

A Bisade collis pagi=
na 356

Acanthonaulon loci nomen
346

Acenchies regina 510

Achas martyr Machabeus
594

Aciahus contra Iudæam ni=
sus 128

Acohin oppidum 16

Acra collis 368

Acrabata ciuitas 221

Acusilaus Argiuius 499

Adasa uicus 9

Adoreon ciuitas 12

Aegyptus laudatur 177

Aegypti limites 334

Aethiopes laudantur 177

Agatharchides historiogra=
phus 525

Agefilaus 499

Agrippa maior

Agrippa filius Aristobuli
quarti 146

Agrippa accusatus conijci=

tur in uincula 150

Agrippa è uinculis solutus fit
tetrarcha 151

Agrippa secundus

Agrippæ oratio Iudeos ad
parendum Romanis hor=
tantis 171

Agrippa Hierosolymis exu=
lat 180

Agrippæ milites Iudæorū se=
ditionem cōpressuri, cede=
re sunt coacti 183

Agrippæ studiū de bello iu=
dæorum reuocando frustra
tum 198

Agrippiū Herodis ædes 72

Aim uicus 325

Alanorū eruptio in Mediam

& Armeniam 475

Albinus præses Iudææ 160

Albino in Iudæa præfidente,
malorum omnium fuit im=
punitas 160

Alexander Iamneus à Iudæis
Crucida dictus, quartus

Alexander uictus a Demetrio
Eucero 18

Alexander ostingentos Iu=
dæorū crucifigi iubet 18

Alexander quintus Aristobuli
secundi filius

Alexāder Iudæā inuadit 29

1 2 Alexander

INDEX

Alexander bello contra Hir-	Anacharsis philosophi
canum tertium & Antipa-	mors 368
trū superatus 29	Ananias pontifex cum fratre
Alexander Gabinio sc tradit	Ezechia occisus 186
cum castellis 30	Ananias Saducei 187
Alexandri mors 33	Ananus filius Ionathæ 199
Alexander sextus, filius	Anani pontificis oratio de Zc
Herodis primi ex	lotis cōquerentis ad popu-
Mariamne.	lum in excidio Hierosoly-
Alexander accusatur a patre	morum 288
apud Augustum 80	Anani mors 304
Alexandri responsio ad accu-	Anathah uicus 221
sationē patris 81	Anaxagoræ philosophi
Alexander patri reconcilia-	mors 368
tur eadem	Angada ciuitas 221
Alexāder laqueo pimitur. 98	Antigonus occisus à fratre in
Alexāder nonus rector Aegy-	fidias passus 14
pti sub Nerone 165	Antigonus Aristobuli secūdi
Alexandrum sextū quidā Iu-	filius Romam uinctus duci-
dæus se simulās, Augusti cal-	tur 35
liditate deprehensus 134	Antigoni expeditio cōtra He-
Alexandri noīe aliquot pro-	rodem adiuantibus Par-
les de progenie Herodis di-	this 44
cte 100	Antigonus Iosippi fratris He-
Alexādræ secūdæ mors 21	rodis caput incidit 58
Alexandria laudatur 177	Antigonus uinctus ducitur ad
Alexandrinorum disceptatio	Marcum Antonium 63
cum Iudeis 192	Antigonus Antiochi occi-
Alexas Aegyptius 412	sus 63
Alisfragmathosis rex 509	Antiochus instituit sacerdo-
Amenosis rex 510	tē, in Aegyptū profecturus
Amygdolon stagnum 392	Hiero

INDEX

Hierosolymā deuastat	7	pellauit	105
Antiochieffrena tyrannis in		Antipas filius Herodis	100
Machabaeos martyres	587	Antipas legatus Iudeorū	183
Antiochi & Macedonū auda-		Antiquissimi Graecorū Chal-	
cia, Tito Hierosolymā ob-		daeis praeceptoribus usi	499
sidente	393	Antiquitatis cognitio a Grae-	
Antiochus regno pulsus	474	cis nō expetenda	498
Antiochi perfidia & ingrati-		Antonius dux	29
tudo in Simonem Matha-		Antonius Hecatōtarchus	250
thiam	12	Antonius cōtra Vitelliū	339
Antipater & Hircanus ter-		Antonia turris arx & castel-	
tius ad Aretam regē Arabū		lū olī Baris	14.21.71.367
confugiunt	22	Antonia incenditur	184
Antipatri uictoria de Aegy-		Antonie fundamenta diru-	
ptijs	34	ta	413
Antipater filius Herodis pri-		Apathasi uicus	287
mi omnibus inuisus, in patrē		Aphaca ciui. expugnata	246
maleuolus, odij dissimulator		Apheci turris	196
uxorem duxit Aristobuli fra-		Appionis aliquot calūnie &	
tris filiam	81.83.92.93	figmēta de Iudeis	542.543
Antipatri & Pheroræ cōspi-		544.545.546.547	
ratio in Herodem	101	Aquae calidae apud Amathun-	
Antipatri coniuratio quomo-		ta	246
do prodita	103	Arbela uicus	54
Antipater ueneficij appella-		Arcae ciuitas	461
tur	104	Arcades antiquitate nō esse in	
Antipater accusatur a pa-		signes	500
tre	110	Archelaus rex Cappadocum	
Antipatri excusatio	112	pater Glaphyræ	79
Antipater Samarites Antipa-		Archelaus Herodis irā sup si-	
trum secūdum ueneficij ap-		lio & fratre mitigat	90
		1 3 Archelaus	

INDEX

Archelaus filius Herodis primi	100	Aristobuli mors	16
Archelai uerba ad populum sibi gratulantem	121	Aristobulus secundus.	
Archelaus ob seditionem Iudeorum exortam ad Caesarem nauigat	122	Aristobulus filius Alexandri Iamnei	20
Archelai & Antipatri coccertatio apud Augustum pro regno Iudaeae	123	Aristobulus Alexandrae matri indignatus, q. potestatem Phariseis cōcesserit	21
Archelai mater moritur	126	Aristobulus Iudeam inuadit egrotante matre	21
Archelao absēte Iudaea uarijs tumultibus affligitur	126	Aristobulus regnū affecutus eiccto Hircano fratre	22
Archelaus Romae agens à Iudeis accusatur	131	Aristobulus obsidetur in templo	26
Archelaus non rex sed toparcha factus	133	Aristobulus donis sibi cōciliatus at scaurū cōtra Hyrcanum fratrem & Aretā regē	23
Archelaus Glaphirā patriā ducit uxorem	136	Aristobulus Romam uinctus ducitur	28
Archelai exilium & somnium	136	Aristobulus à Roma fugiens cum Romanis iterū pugnās uincitur	30.31
Archiuū publicēsum	184	Aristobulus à Caesare dimissus à Pompeianis ueneno necatur	32.33
Aretas rex inferioris Syriae Alexandrū Iamneū uicit	19	Aristobulus quartus	
Areth martyr Macha.	595	Aristobulus filius Herodis primi Romam mittitur erudendus	78
Aries machina bellica	238	Aristobulo in patriā reducto uxor datur	79
Aristobulus maior.		Aristobulus cū fratre accusatus	
Aristobulus filius Hyrcani Ioannis	13		
Aristobulus matrem & fratrem in carcerem conijcit	13		

INDEX

tus p patrē apud Angustū	80	Bebriacū gallic oppidū	308
Aristobulus iterū delatus cū		Bedoscaria locus	9
fratre apprehēditur	95	Begabri locus	318
Aristobulus dānatus laqueo		Bethara	352
perimitur	98	Bethlephthon	318
Aristoteles philophus mcmi=		Betiso locus	356
nit gētis Iudæorū	520, 521	Betoron ciuitas	197
Arifimon zelota	412	Blicus Ptolemæus	33
Artabazis filius Tigranis	64	Borccas uicus	221
Afes rex	508	Bosarne filia Herodis	100
Asia	174	Bosphorani	174
Athenienses laudantur	173	Britanni laudantur	176
Atlas locus	187	Brixellum	328
Atratinus	50	Buliasstis flumen	508
Auarim locus	509		
Aula regia	363		

B

B Abras radix qua demo		C Admus Milesius	499
nes effugantur	468	Caelius Bassus occisor	
Bacchides uastat Iudæā	7	Sex. Caesaris	38
Beon rex	508	Cæsarea Herodis ædes	72
Baldezel	218	Cæsarea olim Stratonis pyr=	
Ballis dux Germanorū	459	gus uel turris	15
Ballistarum uis	241	Cæsareæ magna Iudæorū cæ=	
Balsamū qualiter circa Hieri		des facta	189
chuntē inueniatur	25	Cæsaris pugna cōtra Aegy=	
Baris castellum nunc Anto=		ptios adiuuātibus Hyrcano	
nia	21	tertio & Antipatro	31
Bassus Macherunta & Hero		Cæsaris beneficētia in Hyrcanū	
dium capit	467	tertiū, & Antipatrū pri=	
Bathane regio	71	mum eiusq; filios	35
		Cæsare iterfecto, Iudæa exac=	
		tiōibus grauāt, Ro. disidijs	

INDEX

et tumultibus ingetatur	39	primi	23
C. Caligula Herodē cū Hero		Cerealis Samariae expugna-	
diade exilio dānat	146	tor	248
C. Caligula Penonium cōtra		Cesennius Gallus Galileam	
Iudeos legat	147	inuadit	196
Caligula Agrippam Tetrar-		Cesennius pecus	472
chia Philippi donat	146	Cestius Gallus	161.191
Canathon uicus	65	Cestius Iudeam explorat per	
Capernaum fons	269	Neapolitanum	169
Capharim ciuitas	328	Cestius Iudeā populatur	195
Caphartophran	318	Cestij exercitus casus	197.
Caphera ciuitas	328	200.	
Capirona locus	33	Cestius Hierosolymam obsi-	
Capito Gessij Flori centu-		det	198.199
rio	164	Challis ciuitas	218
Captiuorū et peremptorum		Chebritonicus uicus	396
numerus Tito Hierosoly-		Chebron ciuitas uastata	326
mam obtinente	448	Classicus dux Germanus	459
Carchedon ciuitas, nunc Car		Claudius a militibus nō a Ro	
thago	512	manis impator electus	150
Cassius praeses Syriae post		Claudij beneficētia in Agrip-	
Crassum	32	pam maiorem	152
Castor Iudeus	375	Claudij obitus	156
Catullus Libye praeses scele-		Cleopatra. M. Antonij ani-	
rum suorū iustas soluit poe-		mū incitat in Herodē	65
nas	495.496	Clitus leuē suae manus ab-	
Causa erroris Graecorum		scissor	214
498.499		Codescanathanaicus	65
Cedron uallis	356	Cōles	19
Ceneceus	197	Cōenopolis locus	119
Cephalon frater Antipatri		Colchi	174
		Colles	

INDEX

Colles Hierosolymorū	355	Diffauicus	282
Comis	76	Docon forum	199
Capton ciuitas	334	Domitianus	339
Coria ciuitas	24	Domitiani expeditio in Ger=	
Corinthus quidā in Herodis		manos & Gallos	459.460
magni mortē molitus	102	Domitius Sabinus	249.378
Cornelius Sylla	26	Draconis leges	500
Cous Euaretus	94	Drusus aliās Drusium	73

E

Crassus praeses Syriae post		Butius decadarchus	
Gabinium pecunias templi			
deprædatus	32		
Cremona Galliae ciuitas	337	Egiras Adiabenus	393
Cumanus praeses Iudææ post		Eleon mons	354.396
Tyberiu Alexandrū	153	Eleazarus princeps latro=	
Cumanus à Iudæis accusatus		num	154
Romam mittitur	156	Eleazarus latro a Felice ca=	
Custobarus Iudeorum lega=		pus	158
tus	183	Eleazarus quidā cōspiratio=	
Cypris uxor Antipatri mater		nis Iudeorū autor	181
Herodis magni	32	Eleazarus filius Iairi	186
Cyprus capitur	192	Eleazarus Simonis	203
Cyrcnei laudantur	177	Eleazarus Ananiae ibidem	

D

Almate populus	175	Eleazarus Addæi filius	240
Darius praefectus eq=		Eleazarus filius Gionis	295
tum Agrippæ	183	Eleazarus sicariorum prin=	
Diagoras Melius	568	ceps	475.476
Diogenes quidā à Phariseis		Eleazari cuiusdā magnanimi	
occisus	21	tas & laudata cōstātia pro	
Dion historiographus de re=		conseruatione legis ad An=	
ge Hiram	513	tiochū Epiphanē	581.582.
			583.584.585.586

1 5 Elephan

INDEX

Elephantin oppidum	334	Florus Iudeos apud Cestium	
Elcutherus fluuius	64	accusat	169
Eleutheri equites	45	Fontes Iordanis unde orian-	
Elidenſes	76	tur	72
Enabris locus	261	Fronto	428
Esſaeorū uel Eſſenorū hare-		Fronto Iudeorū iudex consti-	
ſis 137.138.139.140.141.		tutus Tito Hierosolymam	
142.143		obtinente	447
Eurycles delator filiorū He-		Fullonis monumētū	356
rodīs	91		
		G	
F		GAbao	197
FAbatus inſidiarū Sylai		Gabinus praefes Sy-	
in Herodem proditor à		rie	30
Syleo occiſus	102	Gadara expugnatur à Veſpa-	
Fauſtus Cornelius	26	fiano	230
Felix praefes Iudae poſt Cu-		Gadare deditio	314.315
manum	157	Galba impator	323
Felix praefide Iudae latroni-		Galba mors	328
bus & ſeduc̃toribus populi		Galilea ſub ditione Hero.	55
referta	157	Galilea inuaditur à Veſpa-	
Ferreus mons	319	fiano	229
Filius a matre coctus	424	Galilae deſcriptio & Ferti-	
Plauius Syluius expugnator		litas	219
Maſſade	476.477	Galli	175
Florus praefes Iudae poſt Al-		Gallus Hecatontarchus	275
binum	160.161	Gamale ſitus obſidio, & ex-	
Flori pſidia ī Iudeos	162.163	cidiū à Tito factū	271.272
Florus multos Iudeorū occi-		Gebdeonitis oppidum	188
dit	165	Ganania uicus	220.221
Flori dolus in Hierosolymi-		Genefar lacus	204
tas	166	Genealogia Antip. primi	32
		Geneta	

INDEX

Geneta porta Hierosolymo=	Herodis fuga in Idumeã	46	
rum	356	Herodes Syria præficitur	40
Gerasiũ deuasatur	322	Herodes Roma rediens Anti	
Germani laudati	176	gonũ & Hierosolymã ob=	
Giscala oppidum	206	fidet	52
Giscala à Tito capitur	280	Herodes Galileã potitus, la=	
Glaphira filia Archelai regis		trones delet	54
Capadociũ uxor Alexandri		Herodis quomodo eruperit	
filij Herodis	84	odiũ in Mariãnem	79
Glaphira somnium cuiusq;		Herodes mandat uxorem oc=	
interitus	136	cidi	79
Gofna ciuitas	221	Herodes propter occisã uxore=	
Gorgion occisus	309	rẽ morbo correptus	79
Græci Laudati	174	Herodes theatra & quinquẽ=	
Græcorũ oĩa esse noua Iose=		nalìa instituit Hierosoly=	
phus asserit	498	mis	74
Græcorũ antiquissimi Chal=		Herodes oppida & tẽpla cõ=	
dæis præceptoribus usi	499	struit in honorem Augusti	
Grapte cognati Syzæ re=		Cæsaris	72
gis	330	Herodis beneficentia erga po=	
		pulũ tempore famis	76
		Herodes in balneo ab hosti=	
		bus non leditur	61
		Herodis oratio ad Cæsarẽ	69
		Herodes amore uxoris insa=	
		nit	78
		Herodes uenator, bellator,	
		& sagittarum insignis li=	
		brator	76.77
		Herodis uxores & libe=	
		ri	100
		Herodi	

INDEX

Herodi produntur per mor-	aduersus Romanos	214
tem Pheroræ ueneficia in	Hieroso. excidij initiū	284
eum parata	105	Hierosoly. intestina seditio
Herodes Antipatrum filium	orta	285
coram Varo ueneficij reum	Hierosoly. seditio indies inua-	
agit	110.111	lescebat, adeo ut ne templo
Herodes secundus, filius He-	quidam abstinerent	343
rodus magni ex Mariamne	Hierosol. descriptio	355.356
pontificis	100	Hierosolymita dira fame op-
Herodes quartus Antipas	118	pressi
Herodes exilio damnatus,	Hierosol. muro & castellis à	
Herodiade eum comitan-	Tito circundata	395
te	146.147	Hierosolymita boum sterco=
Herodium oppidū	47.75	re uesci coacti
Herodij situs & munitio	467	Hierosolymita calceorū sor=
Herodotus halicarnassæus		dibus & fœno uesci coa=
519		cti
Hierichuntis descriptio	318	Hierosolymorū excidij mira
Hierosolyme excidiū, & di-		presagia
reptio templi sed Antiocho		434
Epiphane	7	Hierosoly. pmittitur præde
Hierosolyma obsessa ab He-		& incendio
rode	52	Hieroso. capta à Roma.
Hierosolymæ oppressio sub		445
Floro	163	Hippicos turris
Hierosoly. cōspiratio facta,		185.355
belli cum Romanis semina-		Historiæ ueræ indicium
rium	181	501
Hierosolyma obsessa à Ce-		Hyrcani mores & laus
stio	198	13
Hierosol, bello se preparant		Hyrcanus filius Alexandri
		Iamnei sacerdotium conse-
		quitur
		20
		Hyrcanus ad regnū aspirans
		bello supatur à fratre
		22
		Hircano cōfertur sacerdotiū
		à Cæ

INDEX

à Casare	35	num	258
Hyrcano capto & ligato au-		Ioppis uxor Herodis ma-	
res præciduntur	48	gni	100
I		Iordanis scaturigo à quo pri-	
Iacob martyr Machabæ-		mum deprehensa	268
Ius	596	Iosephus Curionis filius	203
Iardes saltus	471	Iosephus filius Simonis ibidē	
Iberi laudantur	175	Iosephus Matathie filius re-	
Illirici laudantur	175	ctor Galilææ cōstituitur	204
Ioannes telones	340.341	Iosephus militaris discipline	
Ioannes Essenus	203	peritus	205
Ioannes Annæ	ibidem	Iosephus quatuor urbium prin-	
Ioannes Giscaleus insidiator		cipatum amisit	212
Iosephi	206	Iosephus duas urbes recupe-	
Ioānes Giscala p Titū capta		rat	212.213.214
Hierosolymā fugit	280	Iosephus Tiberiadē fugit	230
Ioannes Hierosolymitas ad		Iosephus è Tiberiade Hiero-	
bellum cōtra Romanos in-		solymitis oēm rē Romano-	
citāt	284.285	rum perscribit	230
Ioannes à Romanis capi-		Iosephus Romanos multa cla-	
tur	449	de affecit	234
Ioannes Galileorum tyran-		Iosephus capta Iotapata la-	
nus	329	titans proditur ad Vespā-	
Ioannes Idumæorum dux oc-		sianū captiuus ductus, cete-	
cifus	372	ris occisis	251
Ionathas occifus a Simone		Iosephi præsagium	257
fratre sepelitur	10	Iosephus à Cæsariensibus o-	
Ionathes Iudeus	421	dio habitus	258
Ionathes Gynccarius Romæ		Iosephus à Tito missus Iude-	
exustus	495	os ad deditionē Hierosoly-	
Ioppe capta per Vespasia-		morū adhortaturus	380
		Iosephus la	

INDEX

Iosephus lapide uulneratus	rus	130
400	Iudææ descriptio, eiusq; unde	
Iosephus rursus hortatur de	cim sortes	221
ditionem	Iudæa uenum exposita	471.
413	472	
Iosephus ex uariarū gētiū hi-	Iudæorum & Cæsariensium	
storijs Iudæicæ gentis anti-	seditio	162.163
quitatem ostendit	507.508	
Iosippus ab Hero. occisus	79	Iudæorum sexcenti & trigin-
Iosippus filius Antipatri fra-	ta Hierosolymis occisi per	
ter Herodis	32	Florum
Iosippus in Iudæa perit	58	165
Iotapatæ per Vespasianum	Iudæorū uigintimilia à Cæsa-	
obsidio	231.234	riēsisibus, tredecī milia a Scy-
Iotapatæ excidium	243	thopolitis occisa
Itaburius mons	31	188.189
Itaburius mons à Placido oc-	Iudæorum seditio & strages	
cupatus	277	Alexādrīæ facta
Iudæorum ostingenti cruci-	gunt	193.194
fixi	18	Iudæi Cestio fugato, rectores
Iudæorū nōnulli Herodē pri-	Iudæi Ascalonē inuadentes ab	
mū accusantes occisi	42	Antonio cæsi
Iudæorum accusatio contra	Iudæi Iotapatæ obseſsi a Ve-	216.217
Archelaum	131.132	spasiano
Iudæi a Pilato cæsi	144.145	231
Iudæorum constantia ad Pe-	Iudæorū 8500. occisi ab Idu-	
tronium pro conseruatione	maeis	304
legis	148.149	Iudæorū multi ad Vespasia-
Iudæa uarijs tumultibus quas	Iudæi Romanos è castris Hie-	
sata Archelao ad Cæsarem	rosolymæ admotis excedere	
profecto	126.127.128.129	cogunt
Iudææ tumultus sedat Va-	Iudæorū dolus ī Romanos sub	348
	deditionis prætextu	352
	Iudæorum	

INDEX

Iudeorum excursus in Roma	Iudas Militonis	412	
nos	371	Iudasmartyr machabeus	593
Iudeorum multi crucifixi &	Iuliani militis Romani forti-	tudo	411
manibus mutilati	391	Iulianus procura. Iudæa	426
Iudæi miseranda clade affe-		L	
cti	399	L	
Iudeorū multi ad Romanos		L	
profugiunt	415	Accedemonij laudan-	
Iudæi Rom. signis potiti	427	tur	173
Iudæi in templum fugere co-		Largius Lepidus	428
acti	429	Leopius rex Iudeorū	450
Iudeorū seditiosi Regiā de-		Leuias Hierosolymita	286
prædati pulsus inde Roma-		Liberius Maximus Iudæam	
nis	441	iussu Caesaris uenum expo-	
Iudeorū multi uēditi	444	nit	472
Iudeorum aliquot milia spe-		Longi cuiusdā Romani fortis	
ctaculo exhibitorum perie-		animus	422
runt	454	Lucilius Bassus	467
Iudeorum calamitates Antio		Luculus	21
chie	456	Lupus rector Alexādræ	492
Iudeorum cædes in Iardæ fa-		Lusitani laudantur	176
cta	471. 472	Lycurgus legislator	552
Iudeorū cura circa ueritatem		M	
historiarum	501	M	
Iudaica gentis cur pauci scri		Accedōes laudāt	173
ptores meminerint	505	Machabeorum mar	
Iudeorum Stratopedon loci		tyrum libellus	573
nomen	34	Machabeus martyr	590
Iudas Essæus propheta	15	Machir unus Machabeorum	
Iudas Ionathæ	187	martyrum	592
Iudas Dudi	399	Macherus a seditiosis Iudæis	
		capta	192
		Macherus a Basso capta	467
		Magassā	

INDEX

Magassarius	393	Matthias Boëthi filius	398
Magnus campus	319	Melchisedec iustus rex Hie=	
Malachus interficitur	41	rosolymorum primus con=	
Malchius	412	ditor	449
Mamortha Neapolis di=		Melete ciuitas	452
eta	313	Memnonis sepulchrum	147
Manaimus rhetor principatū		Mœotici laudantur	174
Hierosolymis usurpauit	185	Messala	50
Manaimus interficitur	187	Mifranthus rex	510
Manethon Aegyptius histo=		Mifris rex	ibidem
riographus	507	Messelis ciuitas	18
Manethonis historia refelli=		Mithridates Pergamenus Cæ=	
tur à Iosepho	528	sari auxiliatus cōtra Aegy=	
Marcus Antonius accusato=		ptios	33
res Herodis occidi iubet	44	Modin uicus	8
M. Antonius Antigonū Ari=		Monobazus	197
stobuli interficit	63	Mosis laus & collatio ad a=	
M. Antonius impudicitie no=		lios legislatores	553
tatur	64	Muri Hierosolymorū tres	355
Mariamne filia Alexādri con=		Musis rex	510
iunx Herodis	61	Mutilius præfectus militum	
Mariamne traducitur uiolati		Romanorum	187
matrimonij	79		
Mariannes turris	185		
Marmaride laudatur	177		
Martyr quis sit	575		
Massada expugnata p F. Syl=			
uium	475		
Matathias Ioannis filius ille=			
gitimū Antiochi mandatum			
contempfit	8		

N

N	Arbatharegio	163
N	Nero filius Domi=	
tij		156
Nero Vespasianū cōtra Iu=		
deam mittit		216
Nicopolis ciuitas		339
Niger Pereites		203
Niger occisus		309
	Obodas	

INDEX

O

O Bodas rex Arabū	17
Olympus legatus He-	
rodīs	95
Onia tēplum clausum & de-	
prædatum	494
Ophila locus	356
Oratio cuiusdā Eleazari ad	
cōmilitones	482
Ormiza uicus	65
Orphanes Parthus	32
Ostracine habitatio aquarum	
inops	340
Otho imperator	323
Othonis mors	328

P

P Acori fraus in Phase-	
lum	45
Palestum uicus	96
Pallas Herodis uxor pri-	
mi	100
Pannium	72
Pappus dux Antigoni	61
Parthi laudantur	176
Parthicum bellum cōtra He-	
rodem	46.47
Parthemius fluuius	520
Pedanij robur & peritia mi-	
litaris	420
Pedesta locus	199
Pella ciuitas	24

Pelusiū ab Antipatro primo	
captum	33
Penaius legatus	95
Percita Niger	203.194
Peristereonos saxum	396
Petra ciuitas Arabie	23
Phædra uxor Herodis	100
Pharagata uallis	325
Phariseis administratio regis	
concessa	20
Pharus insula	334
Phaselus magni Herodis fra-	
ter	32
Phaselus Hierosolymis præsi-	
citur	36
Phaselus seu Phaselis turris	
& oppidi nomen	74
Pherecides Syrus	499
Pherora Herodi concilia-	
tus	90
Pheroræ conspiratio in He-	
rodem	101
Pheroras moritur	103
Phiale lacus	268
Philadelphia	23
Philippion filius Minei occi-	
sus à patre	33
Philostratus	516
Phœbus legatus	198
Phorias filius Rageti	286
Pilatus Hierosolymis statuas	
	2
Cæsa	

INDEX

<i>Cæsaris crexit indignanti-</i>	<i>dij</i>	434
<i>bus Iudæis, necnon aquædu-</i>	<i>Priscus Centurio</i>	428
<i>ctus cõstruxit</i>	<i>Ptolemæus Philometor an-</i>	
<i>Placidus dux Vespasiani mili-</i>	<i>nuit Onie adificationẽ tem-</i>	
<i>tum</i>	<i>pli in Aegypto</i>	7
<i>Placidi impetus in Iotapatam</i>	<i>Ptolemæus Simonem Mata-</i>	
<i>227</i>	<i>thiam soccrum interimut</i>	10
<i>Plithin</i>	<i>Ptolemæus ab Hyrcano Si-</i>	
<i>Poëtarum, pictorum, & opi-</i>	<i>monis filio obsessus, occi-</i>	
<i>ficum licentia, multarum</i>	<i>dit Hincani matrem & fra-</i>	
<i>gentium stultitia introdu-</i>	<i>tres, fugiens ad Zenonem</i>	
<i>cta</i>	<i>Cotilam</i>	11
<i>Pompeius magnus Tigranem</i>	<i>Ptolemæus fiscon cultor Iu-</i>	
<i>debellans Scaurũ ad Syriã</i>	<i>daicæ gentis</i>	538
<i>mittit</i>	<i>Ptolemæus filio occiso, nuvũ</i>	
<i>Pompeius iratus Aristobuli</i>	<i>duxit in uxorem</i>	33
<i>secundi contumaciam ulci-</i>	<i>Ptolemæus Lagus cultor Iu-</i>	
<i>scitur</i>	<i>dæ gentis</i>	536
<i>Pompeius Agrippe occi-</i>	<i>Ptolemæus Euergetes cultor</i>	
<i>sus</i>	<i>Iudææ gentis</i>	ibidem
<i>Pompeij modestia cum tem-</i>	<i>Pudcus Romanus</i>	421
<i>plum adicet</i>	<i>Pythagoras philosophus</i>	
<i>Pontes foeno greco illiti à lo-</i>		499.519
<i>tapatenis</i>	<i>Pythagoras ab Atheniensib-</i>	
<i>Porcatus legatus</i>	<i>us penẽ occisus</i>	568
<i>Portius festus præses Iudææ</i>		
<i>post Felicem</i>		159.160
<i>Portus Alexandrinus</i>		334
<i>Portus ab Herode condi-</i>		
<i>tus</i>		73
<i>Præfagia Hierosolym. exci-</i>		

Q Vadratus procurator
Syrie 155

R Agetis pater Phoriæ
286

Rapha

INDEX

Raphanee ciuitas	461	ti	376.377
Ratio quid, & quibus cōiun-		Ro. rursus pulsi	378
cta, & quid agat	577	Ro. Iudeos captiuos quibus	
Romani in Massada interse-		pœnis affecerint	391
cti	181	Romani inuasuri templum à	
Romani contra datam sibi à		Iudeis sunt repulsi	410.
Iudeis fidem, occisi	187	411.412	
Romanus exercitus cesus ab		Romani iterum inuadunt ur-	
Hierosolymitanis	197	bem	417
Romanorū 62 80 occisi 202		Roma. Iudeorum dolo flam-	
Romanorū militaris discipli-		mis exusti	422
na & laus	223	Romanis signis Iudei poti-	
Romani i obsidione Iotapate		ti	427
multis cladibus afflicti	235	Romani tota urbe potiti	445
Romani à Iotapatenis feruen-		Rubrius Gallus	460
ti oleo perfunsi	244	Ruta immense magnitudi-	
Romani successus in obsidio-		nis	469
ne Gamale	272		
Ro. Vespasianū Hierosoly-		S	
mā inuadere hortati	310	Abbaticus annis	461
Romani in obsidione Hiero-		Sabinus Capitolio poti-	
solymorum è castris excede-		tus	338
re coacti	349	Sabinus occiditur	ibidem
Romani conuiujs affecti à Iu-		Sabinus Syrus i exercitu Hie-	
deis	353	rosolymorum primus murū	
Romani machinis ignis inie-		conscendit	409
ctus	372	Salome filia Antipatri, soror	
Romani potiti primo muro		Herodis	32
secundam oppugnationē ag-		Salomes odium in filios Hero-	
gressi	373	dis ex Mariamne	95
Romani secundo muro poti-		Samariæ descriptio	221
		Samaria expugnata a Ce-	
		2 2 reale	

INDEX

reale	247	Simon Eſſenus expoſitor ſom	
Samnas rex	508	nij Archelai	136
Scopos locus	198.347	Simon Galileus crucifixus	
Schalamitæ	17		137
Seleutia Antiochi Pharæx	19	Simon Ethei legatus Iudæo=	
Sephoris ciuitas ſe tradit	196	rum ad Florum	182
Sephina turris	356.357	Simonis filij Sauli egregia for	
Sefos genus regū Aegyptio=		titudo	101
rum	508	Simon Giore tyrannus	214
Sextus Cerealis	428	Simcon Gamalielis	288
Sextus Caſar inſidijs interfi=		Sabarus ſophiſta occiſus	186
citur	38	Soëmus	195
Sicariorum interitus, qui in		Solomona mater ſeptem Ma=	
Alexãdriã & Thebas pro=		chabæorum	605
fugerunt	491	Solon legiſlator	552
Sienc	334	Sotanis	271
Siloa fons	779	Stratopedes incenditur	186
Simon Geraſenus	324	Stylus legatus Iudæorū	182
Simon ab Hieroſolymitis		Stultitia gentiliū redarguitur	
contra zelotas præfici =		à Iosepho	563
tur	329	Sualitis rex	580
Simon Giore ſeditioſus, Iu=		Suius	44
dæus	214	Sylas Babylonius	197
Simon à Romanis captus		Syria à Iudæis uafſata	188
449			
Simon Romam ductus occi=		T	
ditur	466		
Simon Herodis ſeruus re =		Hales philoſophus	499
gnandi æmulatione Iudæam		Tarichæe oppidū	208
infeſtans, à Grato occiſus		Taricheorum obſidio	263
eſt	128	Tauri laudantur	174
		Theatra Herodis	74
		Templū Hieroſolymitanū re	
		ſtauratur	

INDEX

<i>stauratur ab Herode</i>	71	<i>nè profligatos iterū ad resi-</i>	
<i>Templum incēsum inuito Ti</i>		<i>stendum accendit</i>	350
<i>to</i>	429	<i>Titus carpit milites a Iudæis</i>	
<i>Templum cēdibus pollutum</i>		<i>circumuentos</i>	353
<i>seditione Hierosoly.</i>	342	<i>Titus à Castore illusus plus</i>	
<i>Tempus à templo Salomonis</i>		<i>iusto clemens</i>	375
<i>simulq; Cyri usq; ad exci-</i>		<i>Titus secundo muro potitus</i>	
<i>dium sub Tito factum</i>	431		377
<i>Terebinthus arbor</i>	326	<i>Titus Hierosolymā muro &</i>	
<i>Themusis rex</i>	510	<i>castellis circumdat</i>	396
<i>Theophrastus</i>	519	<i>Titi oratio ad milites murum</i>	
<i>Terræmotus magni Herodis</i>		<i>ascendere non ausos</i>	407
<i>tempore</i>	66	<i>Tito inuito templū Salomo-</i>	
<i>Tiberiadis deditio</i>	261	<i>nis incensum</i>	429
<i>Tiridates rex Armeniæ</i>	475	<i>Titus sacerdotibus sero ueniā</i>	
<i>Titus Vespasiani filius Ale-</i>		<i>petētibus renuēs, ad seditio</i>	
<i>xandriam missus</i>	216	<i>fos orationē habet</i>	437
<i>Titi profectio in Iudæā</i>	222	<i>Titus urbe Hierosolyma po-</i>	
<i>Titus Iotapatā capit</i>	248	<i>titus, solos armatos occidi</i>	
<i>Titi oratio ad milites</i>	264	<i>iubet</i>	447
<i>Titus Tarichcos clade affi-</i>		<i>Titus militibus gratias agit</i>	
<i>cit</i>	267		451
<i>Titus a Giscalenis receptus</i>		<i>Tito Cesari Simon Gioræ</i>	
	283	<i>oblatus</i>	453
<i>Titus patre imperium Ro-</i>		<i>Titus Sabbaticum annē per</i>	
<i>ma obtinēte, mittitur in Iu-</i>		<i>lustrat</i>	460
<i>deam</i>	339	<i>Titus Parthorum muneri-</i>	
<i>Titus Hierosolymā explora-</i>		<i>bus donatus, Romam triū-</i>	
<i>turus i medijs hostibus diui-</i>		<i>phans ingreditur cum pa-</i>	
<i>nitus est seruatus</i>	346	<i>tre</i>	461. 462
<i>Titus Romanos à Iudæis pe-</i>		<i>Titus Phrygius</i>	428

INDEX

Tomus loci nomen	339	fidet	231
Traianus expugnator Aphc=		Vespa.in Iotapata obsidione	
ci	246	uulneratus	240
Tryphon tonsor Herodis oc=		Vespa.Ioppe potitus	258
cisus	97	Vespasianus a Tiberiensibus	
Turris Antonia	366	receptus	262
Tyrannus præpositus castro		Vespasianus Taricheis po=	
rum	199	titus	269
Tyronis audacia carpētis He		Vespa.Hierosolymā inuade=	
rodē in filiorū mortē anhe=		re inuitatus	306.307
lantem	96	Vespasianus Gerasium deua	
Tyropeon uallis	355	stat	322
V			
Valerinus dux contra		Vespasianus à militibus impe	
Tiberiadem	261	rator declaratur	333
Varus Issemus	192	Vespasianus Iosephi præsa=	
Varro Syrie rector	71	gij recordatus, Iosephum a	
Vatez obra uicus	424	uinculis soluit	335
Ventidius Bassus dux Romæ=		Vespa.Sarmatas Mæsiā de=	
norum	52	populantes cedit	460
Ventidius Herodi primū Ma		Vespasianus Iudeam uenum	
cheram mittit	56	exponit	471
Vespasianus bello oriētis præ		Vespasiani reditus in Italiam	
ficitur	216		457
Vespasianus a Sephoritis be=		Vespasiani nauigatio	452
nigne susceptus	219	Vespa.successus in obsidione	
Vespasianus Galileam inua=		Gamale	275
dit	228	Vespasiani Iotapata prodi=	
Vespasianus Gadaram expu=		tur	249
gnat	230	Vithegra municipium	328
Vespasianus Iotapatam ob=		Vitellius Germanorum impe	
		rator	328

Vitellius

INDEX

Vitellius usurpans imperium	Zacharias in templo à Zelo=
Romam uenit	328 tis occiditur
Vitellij mors	339 Zaleucus Locrenus
Volūnius procur. Syriae	95 Zebethana pars Hierosoly=
Volunnij sententia de filijs	96 morum
Herodis	96 Zelotæ qui sint
Vphre municipium	328 Zelotarū pugna contra Simo
	nem Gerasenum
	324
X Erxes (ut ex historia	Zenodorus expellitur Tra=
apparet) positus pro	chone
Vlyffe	173 Zeno Cotilas
Xylophorias festiuitas	14- Zephyrius
deorum	183 Zoaze ciuitas
Xystus turris	171.355 Zophanitica toparrhia
Z Abulon ciuitas capta	328
195	

FINIS.

FINIS.

VITA IOSE-

PHI PER DIVVM HIERO-

NIMVM.

IOSEPHVS Matathie filius, ex Hierosolymis sacerdos, à Vespasiano captus, cum Tito filio eius relictus est. Hic Romam ueniens, septem libros Iudaice captiuitatis imperatoribus patri filioq; obtulit, qui ex bibliothecæ publicæ traditi sunt. Et ob ingenij gloriam statuam quoq; meruit Romæ. Scripsit autem alios uiginti Antiquitatum libros,

VITA IOSEPHI

libros, ab exordio mundi, usque ad decimum quartum annum Domitiani Caesaris, & duos ἀρχαιότατον aduersum Appionem grammaticum Alexandrinum: qui sub Caligula legatus missus ex parte gentilium, contra Philonem etiam librum uituperationem gentis Iudaicae continentem scripserat. Alius quoque liber eius, qui inscribitur πρὶ αὐτοκράτορος λογισμός, ualde elegans habetur, in quo & Machabæorum sunt digesta martyria. Hic in decimo octauo Antiquitatum libro manifestissime confitetur, propter magnitudinem signorum Christum à Phariseis interfectum, & Ioannem Baptistam uere prophetam fuisse, & propter interfectionem Iacobi Apostoli dirutam Hierosolymam: Scripsit autem de domino in hunc modum: Eodem tempore fuit Iesus uir sapiens, si tamen uirum cum oportet dicere. Erat enim mirabilem patratorem operum, & doctor eorum qui libenter uera suscipiunt: plurimos quoque tam de Iudæis quàm de gentibus sui habuit sectatores, & credebatur esse Christus. Cumq; inuidia nostrorum principum cruci eum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum dilexerant perscuerauerunt. Apparuit enim eis tertia die uiuens, multa & hæc & alia mirabilia, carminibus prophetarum de eo uaticinantibus: & usque hodie Christianorū gens, ab hoc sortita uocabulū, non defecit.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLA·IOSE-

PHI HEBRAEI SACERDOTIS

de antiquitate Iudeorū, contra Appionem

grammaticum Alexandrinum,

ad Epaphroditum.

LIBER PRIMVS.

Contra Appionem grāmaticum Alexandrinum, qui æditiis libris, Iudaicæ gentis antiquitati simul & religioni nifus est derogare, Iosephus hos duos libros conscripsit. In quorū primo antiquissimorū scriptorum testimonijs, suæ gentis antiquitatē simul & religionis dignitatem copiosissime ostendit. In secūdo uero multis argumētis, Appionis simul & aliorū quorundam refellit calumnias & mendacia. Verū hos ut lectione dignissimos, ita omnium prohdolor corruptissimos offendimus. Nos pro uirili pleraq; ueterum exemplariū collatione. quantū in nobis fuit, restituiimus; pleraq; uero quibus mederi nō potuimus, intacta reliquimus; rati fore, ut si græcus codex alicubi reconditus deitescat, hoc nostro quantulumcunque conamine excitus, aliquando cum reliquis quæ desiderantur prodeat in lucem,

VFFICIENTER, VT AR
bitror: & per libros Antiquitatum,
opulentissime uirorum Epaphrodite,
legentibus eos, aperui de nostro ge-
nere Iudeorum, quia & uetustissimū
est, & primā conscientiam propriam
habuit. Quinque milia enim annorum numerū historiam
cōtinentem, ex nostris sacris libris græco sermone cōscri-
psi. Quoniam uero multos uideo, respicientes blasphemiam
quorundam insanc prolatā: & ea quæ à me de antiquitate
conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium no-
strum esse genus, eo quod nulla memoria apud Grecorum
nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores:
pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc
dicta cōscribere: & derogantium quidem, uesanū sponte
iii neumq;

neumq; increpare mendaciū, aliorū uero ignorantia pariter emendare: uniuerfosq; de nostra antiquitate, qui scilicet ueritatem amplectuntur, edocere. Ut autē in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autē, qui blasphemie de nobis atq; fallaciter cōscribere, aliqua per semetipsos conuicta indubitanter, ostendā. Conabor etiā causas exponere, propter quas nō multi in Græcis historijs gentis nostræ fecere memoriam: necnō et eos, qui de nobis nequaquā scribere uoluerūt, nescientibus aut nescire simulantibus indicabo. Primus itaq; satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, græcis tantummodo fidē habere, et ab eis cōsulendā esse ueritatis integritatē: nobis autē et alijs hominibus nō esse credendū. Sed ego omnia in his contraria uideo contigisse. Quapropter decet non uarias opiniones inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiā ponderare, Omnia siquidem Græcorum noua, et uerius (ut ita dicam) nup̄ facta cognoui. Et hæc est fabrica ciuitatū, et adinventiones artium cōscriptionesq; legū, cunctarūq; rerum iunior apud eos est historie diligentia cōscribenda. Apud Aegyptios autē, atq; Chaldaeos, et Phœnicas (desino enim nos illis cōnumere, sicut ipsi fatentur) res gestæ antiquissimā et permanentē habēt memorie traditionē. Nā et locis omnes inhabitant, quæ nequaquā aëris corruptioni subiaceāt: et multam prouidentiam habuere, ut nihil horum quæ apud eos aguntur, sine memoria linqueretur: sed in publicis cōscriptionibus semper a uiris sapiētissimis dicrentur. Græcorū uero regionē innumera corruptiones inuasere, rerū memoriā delentes. Qui autem nouas cōstituentes cōuersationes, omniū se præesse credidere, sciāt quia etiā sero et uix naturam potuere agnoscere literarum. Nam antiquissimum

carum

Omnia
Græco-
rum esse
noua.

earū usum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo se didicisse gloriantur: Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionem, neque in templis, neq; in publicis anathematibus: quando etiam de Troianis rebus, ubi tot annis militatum est, postea multa quæ An Græci ante bellum Troianū literis incognitus. Constat autē, quoniam apud Græcos nulla inue-
nitur absoluta conscriptio, poëmate Homeri uetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et antè neq; hunc literis suum poëma reliquisse: sed cantibus memoria reseruatum, postea fuisse compositum, & pro-
pterea multam in eo cōspexi dissonantiam. Qui autē histo-
rias apud eos cōscribere tentauere, id est, hi qui circa Cad-
mū Milesiū, & Acusilaus Argiuis, & post hunc quicumq; alij fuisse referūtur, paululū tēpus Persicā apud Hellanicū militiā præcessere. Sed eos etiā qui de cœlestibus & diui-
nis primitus apud Græcos sunt philosophati, id est, Phe-
cidē Syriū, & Pythagorā, & Thaletē, omnes cōcorditer cōfite-
tū, Aegyptiorū & Chaldeorū fuisse discipulos: & breuiter cōscripsisse, quæ à Græcis omnium antiquissima iu-
dicātur, ita ut uix ea credāt ab illis fuisse conscripta. Quo-
modo ergo nō est irrationabile, ut tali facto uegetētur Græci, tanquā soli sciant uetera: & ueritatē eorū sub scrupulo-
sitate de antiquis, nō ab ipsis conscriptoribus facillime di-
scant: qui neque firmiter scientes aliquid conscripsere, sed quod unusquisq; opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiā libris suis alterutros arguunt, & ualde cōtraria ex re-
bus eisdē nō piget edicere. Sed ego uidebor me potioribus esse superflū, si explanare uoluerō, quātis quidē locis Hel-
lanicus ab Agesilao de genealogijs discrepat, & in quan-

iii 2 tis

tis Herodotum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus
 quidem Hellenicum in plurimis ostendit esse mendacem:
 Ephorum uero Timæus, Timæum, qui post illum fuere,
 Herodotum uero cuncti: sed neque de singulis cum Antio-
 cho & Philisto aut Callia Timæus concordare dignatus
 est. Neq; rursus de Atticis hi, qui Attidas conscripserunt:
 aut de Argolicis, qui de Argis historiam protulere, al-
 terutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitati-
 bus breuib;que rebus, quando de militia Persica, & his
 que in ea sunt gesta, tantum uiri probatissimi discordasse
 noscuntur? In multis autem etiam Thucydides tanquam fal-
 lax accusatur, licet scrupulosissimam secundum se historiã
 conscripsisse uideatur. Cause uero huius dissonantie mul-
 tae forsan & aliae querere uolentibus apparebunt. Ego uero
 duabus quas dicturus sum, maximam huius summam di-
 uersitatis ascribo. Et quidem primum dico eam quae mihi
 propior esse uidetur: id est, eo quod ab initio non fuerit stu-
 dium apud Græcos, publicas de his quae semper aguntur
 proferre conscriptiones. Hoc etenim praecipue & erro-
 rem & potestatem mentiendi posteris, uetus aliquid uo-
 lentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodo apud
 alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque
 apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt: di-
 sciplinaeq; cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed pu-
 blicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quae à
 Dracone eis ex Phoenicibus sunt conscriptae, ante modicum
 tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in an-
 tiquitate gloriantibus, quid oportet dici? Vix enim isti &
 postea literis cruditi sunt. Cum ergo conscriptio nulla
 praeponeretur, quae & discere uolentibus edoceret, &
 mentientes argueret, multa inter alterutros conscriptores
 discor

Causa
 erroris
 Græco-
 rum.

Draco-
 nis le-
 ges.
 Arcades.

discordia generata est. Quoniam qui ad scribendū se præparabant, nō studium ueritatis exhibuerunt, licet hæc promissio semper habeatur in promptu: sed uerborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potius semetipsos aptabāt. Aliqui uero ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas aut conscriptores tradere: in hoc se forte probabiles æstimantes, & omnino hoc agentes, quod historiæ nimis aduersum est, Veræ si= Veræ hi
storiz in
dicium.
quidem historiæ indicium est, si de cisdem rebus omnes ead= dem dicant atque conscribant. Hi uero cum quedam aliter conscriberent quàm alij, tunc se putabant omnium ueraciores ostendi. Quapropter causas quidem uerborum & calliditatis eorum, credere nos græcis oportet, non autem de antiqua historiæ ueritate, & maxime de rebus propriæ uniuscuiusq; prouinciæ. Quoniam uero apud Aegyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quādo sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur. Chaldei uero apud Babylonios: & quia præcipue Græcis inmixti, usi sunt Phœnicijs literis, circa dispensationes uitæ, & cōmunium operum traditionem, dum cōsentiant omnes, tādum hoc puto. De nostris uero progenitoribus, qui eandem quā prædicti habuerunt in conscriptionibus sollicitudinem: desino dicere, etiam potiorē, pontificibus & prophetis hoc imperantes. Et quia usq; ad nostra tempora cū multa integritate seruatum est, si oportet, audentius etiam seruabitur, conabor breuiter edocere: Nō enim solummodo ab initio probatissimos uiros, & inde placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt, sed quatenus etiam

Sacerdo
tale ge-
nus an-
notatū.

genus sacerdotum sine permixtione purumq; consisteret, prouiderūt. Oportet enim eum qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdē gentis nasci muliere: & neque ad pecunias, neq; ad honores inspicere, & de hoc per antiquam lineam & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solum in ipsa Iudea: sed ubicunq; nostri generis constitutio reperitur, etiā ibi integritas ista seruetur circa nuptias sacerdotum: hoc est, in Aegypto & Babylonia, & quocunq; terrarum orbe quilibet de sacerdotum genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam cōscribētes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicunq; huius rei testimonia præbuere. Si autem bella proueniant, sicut iam crebro factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostrā uenisset regionē, & Pompeius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipue nostris gesta temporibus, nunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis literis iterum noua conficiunt, & probant mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad captiuas accedunt, alienigenarum consortia formidātes. Indicium uero integritatis hoc maximum est: quia pontifices apud nos à duobus milibus annis denominati filij à patre conscripti sunt. His autē qui prædicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne uel ad altare accedant, uel alia sanctificatione fungantur. Recte siquidē, potius autem necessarie, cum neq; conscribendi potestas omnibus data, neque alia sit in discretionē discordia, sed solummodo prophetis, antiquissima quidem & ueterrima, secundum inspirationem factam à deo cognoscentibus: alia uero secundum se, sicuti sunt facti palam, conscribentibus, infiniti libri non sunt apud nos discordantes & sibimet repugnantes: sed solummodo duo, & uiginti libri, habentes temporis totius conscriptionem: quorum iuste fides admittitur.

titur. Horum ergo quinq; quidem sunt Moscos qui natiuitates continent: & humane generationis traditionem habent usq; ad eius mortē. Hoc tempus de tribus milibus annis paululū minus est. A morte Moseos usq; ad Artaxerxē Persarum regem, qui fuit post Xerxem, propheta post Mosen, & quæ secundum nos sunt gesta conscripserunt in tredecim libris. Reliqui uero quatuor hymnos in deum, & uitæ humane noscuntur pignora continere. Ab Artaxerxe uero usq; ad nostrum tempus singula quidem cōscripta, non tamen priori simili fide sunt habita, eo quod nō fuerit certa successio prophetarum. Palam nanq; est ipsis operibus quemadmodum nos proprijs literis credimus: tanto nanq; seculo iam præterito neq; adijcere quicquā aliquis, nec auferre nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est, mox ex prima generatione Iudæis hæc diuina dogmata nominare, & in his utique permanere: & propterea, si oporteat mori libenter. Iam itaq; multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes uarias in theatris sustinuerunt, ne ullum uerbum contra leges admitterent, aut conscriptiones habitas uiolarent. Quis Græcorū aliquid tale perpeffus est? quando neq; fortuitam sustinere lesionem uolunt: licet omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundum conscribentium uoluntates exposita. Et hoc iuste etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoq; uident præsumētes de his rebus cōscribere, quibus neq; ipsi interfuere, neque credere sciētibus acquiescunt. Deniq; de bello quod apud nos cōtingit nuper, quidam historias conscribentes adiderunt: dum neque ad ea loca uenerint, neque in proximo rerum gestarum fuerint. Sed ex auditu quedam pauca componentes, impudēter semetipsos uidentur historia nomine iactitare.

Ego uero & ex omni bello, & quæ ibi particulariter gesta sunt, uerâ descriptionem feci: dum ipse rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Galilæorum eram, donec fuit defendendi facultas. Contigit autem ut caperer à Romanis: & habentes me Vespasianus & Titus in custodia, uniuerſa ſemper inſpicere faciebant. Primo quidē uinctus, poſtea uero ſolutus cum Tito ab Alexandria propter obſeſſionē Hieroſolymorum directus ſum. Eo tempore nihil eſt geſtum, quod meam potuiſſet latere notiſſimam. Nam uidentis Romanorum exercitum, uniuerſa ſub diligentia deſcribere. Et ea quæ nunciabantur ab his qui ſemetipſos tradabant, ego ſolus integrius intelligēs diſponebam. Deinde Romæ tempus uacationis habens, omnium iam negotio præparato uſus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantâq; mihi ſecuritas affuit ueritatis, ut primos omnium imperatores belli Vespasianum & Titum, teſtes non expauereſcerem. Primum nanq; illis obtuli libros. & poſt illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuerunt. Plurimis uero noſtrorum eos etiam uenundauimus, qui Græca ſapientia uidebantur imbuti, quorum eſt Iulius Archelaus, Herodes honeſtiſſimus, & ipſe admirabilis rex Agrippa. Iſti ſiquidē uniuerſi teſtimonium perhibuere: quia ueritatem diligens excolui: nō reprimens forſitan aut tacens, ſi quid geſtorum per ignorantiam aut per gratiam commutaui, aut prætermiſi. Quidam uero prauis hominibus derogare meæ hiftoriæ ſunt conati, tanquam in ſcholis aduſcentium propoſitum exercētes, & accuſationis inſpiratæ atq; detractiōnis faciētes opus, cum oporteat illud ſciri, quia quod conuenit promittentem alijs rerum ueracium traditionē, ipſum prius hæc noſſe certiſſime, aut rebus geſtis adherēdo, aut
ab ſciē

ab scientibus consulendo. Quod ego præcipue circa utrūque me credo fecisse negotium. Antiquitatis nanque libros (sicuti dixi) ex uoluminibus sacris interpretatus sum, cum essem genere sacerdos, & participarem illarum sapientiā literarum. Historiam uero belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimorum uero inspector existens: & omnino eorum quæ dicta uel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de ueritate contendere? Qui licet imperatorum commenta legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfutere. De rebus itaq; necessariam feci descriptionem, significare uolēs facultatem eorum, qui historiam scribere compromittunt. Et sufficienter, sicuti reor, palam faciunt, quia cōscriptio rerum apud Barbaros potius sollemnior, quàm apud Græcos est. Volo palulum primitus disputare aduersus eos, qui contendunt nouellā esse nostrā conuersationem, eo quod nihil de nobis (ut aiunt illi) dictum sit à conscriptoribus Græcis: Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum literis exhibebo: & eos qui nostri blasphemāt generi, nulla ipsi ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimonijs cōgaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed quidem nostræ ciuitates procul à mari posite, regionemque uberrimam possidentes, in ea assidue laboramus, præcipue circa filiorum nutrimenta studentes, legumque custodiam: & traditionem pietatis, totius opus uitæ necessarium iudicamus. Cum adsit igitur his, quæ prædicta sunt, conuersationi nostræ etiā uita remotior, nihil fuit in antiquis temporibus quod faceret nobis permixtionem Græcorum, sicut Aegyptijs mercimonia, quæ ab eis reiiciuntur, & ad eos

rurſus introducuntur. Et iterum habitatoribus Phœnicie
 maritime, ſtudentibus circa cōtractus, atque negotia amo-
 re pecunie requiſita. Sed neq; circa latrocinia, ſicut quidā
 alij uacauere, aut amplius habere cōcupiſcentes patres no-
 ſtri ad bella cōuerſi ſunt, licet regio noſtra multa milia ui-
 rorū fortiū poſideret. Phœnices ergo propter negotia ad
 Græcorum prouinciā nauigantes, repente ſunt agniti, &
 per illos Aegyptij, & omnes à quibus ad Græcos honorē
 deuehebant, immenſa maria proſcindētes. Medi uero poſt-
 ea atq; Perſæ palām in Aſia regnauerunt, & uſque ad alte-
 ram Epirum Perſæ militauerunt. Thraces autem propter
 uicinitatem in Scythiam, ab his qui Pontū nauigāt, cogniti
 ſunt: & omnino uniuerſa iuxta mare, uel oriētale uel heſpe-
 rium habitantes, aliquid conſcribere uolentibus cogniti ſā-
 cti ſunt. Qui uero ſuperius habitabant, & procul à mari,
 multis ſunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiā cir-
 ca Europam contigiffe: quādo de Romanorū ciuitate tam
 longo tempore adepta poteſtate, tantāq; cauſas belli con-
 ſiciente, neque Herodotus, neque Thucydides, nec ullus
 qui fuit cum iſtis, fecit aliquā mentionē: Sed ſero tandē &
 uix ad Græcos potuit eorū uenire notitia. De Gallis enim
 & Iberis ſic ignorauere hi, qui putātur ſubtiliſſimi cōſcri-
 ptores, quorum eſt Ephorus, ut unā ciuitatem eſſe arbitra-
 rentur Iberos, qui tantam partem heſperie terræ noſcūtur
 inhabitare. Et neque mores eorum, qui ſiunt apud eos, uel
 qui dicuntur, tanquam ſic utentibus referre præſumūt. Cau-
 ſa uero ignorantie ueritatis eſt, eo quod procul abeſſent.
 Ut autem falſa conſcriberent, eoque uellent uideri aliquid
 amplius ab alijs retuliſſe. Quomodo ergo mirari decet, ſi
 neque noſtra gens plurimis erat certa, neque ad ſcriben-
 dum de ſe aliquā dedit occaſionē: & ita cōſtituta procul à
 mari,

mari, & ita conuersim deliberans? Pone igitur nos argu-
 mento uti uelle Græcorum; quia nō est genus eorum anti-
 quum, eo quod neque in nostris uoluminibus de eis sit ali-
 quid dictum: nōne omnino deridebunt causas huiusmodi à
 me prolatas, & testes uicina regionis adducent antiquita-
 tis suæ? Igitur ego hoc conabor efficere: Aegyptijs & ^{Quibus}
 Phœnicibus præcipue testibus utar, cum nullus eorum po- ^{tēstibus}
 tuerit tanquam falsum accusare testimoniū. Et uidetur ma- ^{lit.}
 xime circa nos inimici in cōmuni quidem omnes Aegyptij,
 Phœnicum uero Tyrij: De Chaldeis autē nequaquam hoc
 dicere potero, quoniā & generis nostri principes consti-
 tuti sunt, & propter cognationem in conscriptionibus suis
 meminere Iudeorum. Cum uero fidē de his præbuero, &
 blasphemias falsas ostendero, tunc etiā Græcorum cōscri-
 ptores memorabo, qui Iudeorum fecere memoriā: ut neq;
 huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ cō-
 tentionis. Inchoabo autē primitus à literis Aegyptiorum,
 quas nō arbitrantur commendare quæ nostra sunt. Mane-
 thon itaque generis uir Aegyptiorū, Græca disciplina par-
 ticipatus, sicuti palam est (scripsit enim uoce helladica) pa-
 ternæ religionis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpre-
 tatus libris, frequenter arguit Herodotum, in Aegyptiacis
 ignoratione mentitum. Ipse quidem Manethon in secun-
 do Aegyptiacorum hæc de nobis scripsit. Ponā uero etiā
 sermonem eius, tanquam testimoniij iure prolatum: Hono-
 rabile nomen sub hoc, nescio quomodo, deus inspirauit:
 & præter spem ex partibus orientalibus homines genere
 ignobiles, adepta fidutia in prouincia castrametati sunt.
 Et facile ac sine bello eam potentēque ceperunt: & prin-
 cipes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incen-
 dēre: & deorū templa uertēre. Circa omnes uero prouin-
 ciales

ciales inimicissime usi sunt, alios quidem perimentes, aliorum uero et filios et coniuges ad seruitutem redigentes: nouissime uero et unum regem ex se fecere, cui nomen Sualitis. Hic in Memphidem ueniens, superiorem inferioremque prouinciam diuidens, castra in opportunis relinquens locis, maxime etiam partes muniuit orientales, prospiciens, quoniam Assyrii aliquanto plus ualentes, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in Nomoto Suati ciuitatem opportunitissimam, positam quidem ad orientem Builiastitis fluminis: quae appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris. Hanc fabricatus est, et muris maximis communiuit, collocans ibi multitudinem armatorum, usque ad ducenta quadraginta milia uirorum eam custodientium. Hic autem messis tempore ueniebat, tam ut frumenta meteret, et mercedes exolueret, quam ut armatos pro terrore extraneorum diligenter excitaret. Qui cum regnasset decem nouem annis, uita priuatus est. Post hunc autem regnauit alter quatuor et quadraginta annis, Baon nomine. Post quem alter Apachas, sex et triginta annis, et mensibus septem. Deinde et Aposis, unum et sexaginta: et Samnas, quinquaginta, et mense uno. Post autem omnes, Ases nouem et quadraginta, et mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuere primū reges, debellantes semper, et maxime Aegypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem omne genus eorum Sesos, hoc est, reges pastores. Sc enim secundum sermonem sacrarum linguarum, regem significat: Sos uero pastorem siue pastores, secundum sermonem communis eloquii, et tantum compositum inuenitur. Hyesos quidem uero dicunt eos Arabas esse. In alijs autem exemplaribus non reges significari comperi per appellationem Hyc: sed è diuerso captiuos declarari, neque pastores. Hyc enim rursus

Aegyptiaca

Aegyptiaca lingua, & hoc quādo pingui sono profertur, captiuos apertos significat: & hoc potius uerisimile mihi uidetur, & historiae antiquae conueniens. Hos ergo quos praediximus reges, & eos qui pastores uocabantur, & qui ex eis fuere, obtinuisse Aegyptum ait annis undecim & quingētis. Post hac autē regū Thebaidis & alterius Aegypti, factā dicit super pastores inuasionē, & bellū maximum & longēuū eis illatū. Sub rege uero cui nomē erat Aliffragmathosis, uictos dicit pastores, & alterā quidē uniuersam Aegyptum perdidisse. Inclusos autē in locū habentē mensuram terrae ulnarum undecim milium, cui loco nomen est Auarim: Hunc Manethon dicit omnē maximo muro atque robustissimo circundedissee pastores, quatenus & omnem possessionem munitam haberent, simul & praedam suam. Filium uero Aliffragmathoseos Themusim, dicit conatam quidem eos per obseſionem capere fortiter, cum quadringentis octoginta milibus armatorum in eorum muris excubuisse. Cum uero obseſionem desperasset, pacta cum eis fecisse, ut Aegyptū relinquentes, quō uellent innoxij omnes abirent. Illos uero his promissionibus impetratis, cū omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta milia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuentes Aſſyriorum potentiam (tunc enim illi Aſiam obtinebant) in terra quae nunc Iudaea uocitatur, ciuitatem edificasse, quae tantis milibus hominum sufficere posset, eamq; Hierosolymam uocitasse. In alio uero quodam libro Aegyptiacorum Manethon hanc ipsam gentem, id est, qui uocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissime dixit. Nā antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: & pascualem habentes uitam, uocabantur ita pastores. Sed & captiui non
irrationa

Ex Aegy-
ptiorum
historijs.

irrationabiliter ab Aegyptijs dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph, dixit ad regem Aegyptiorum, se esse captiuū: & fratres in Aegyptum postcrius euocauit, rege precipiente. Sed de his quidem in alijs examinationē subtilius faciemus. Nunc autē huius antiquitatis producam testes Aegyptios, rursumq; quomodo se habeant uerba Manethonis circa ordinē temporū aperte describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Aegypto populus pastorum ad Hierosolymā, expulsor eorum rex Themusis, regnauit post haec annis uiginti quinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsit regnum filius Chrebron annis tredecim: Huius autē Amenosis, annis uigintio, & mēsis nouē. Misris autē xij. & mensibus ix, Mifranthusis uiginti quinque, & mensibus dccē. Musis autē nouē, & mensibus octo. Amenosis uero xxx. & mensibus x. Orus uero xxx. & mensibus quinque. Huius autem filia Acenchies, xij. & mense uno. Rathotis uero frater nouē. Acencheridis autem duodecim, mēses tres. Armes uero quatuor, & mense uno. Armesis autē iiii, & menses quatuor. Armesismianus uero sexaginta sex, & mēses duos. Amenosis nouēdecim, & mēses sex. Sedthosis autē equestrem & nauale uirtutē habens, fratrem quidem Armen procuratorē Aegypti cōstituit, & omnē ei aliam regalem contulit potestatē: tantūmodo autē diademate uti prohibuit, & ne reginam matrē filiorū opprimeret imperauit, & ut abstineret etiā ab alijs regalibus concubinis. Ipse uero ad Cyprum & Phoenicem, & rursum contra Assyrios atque Medos castrametatus, uniuersos quidem, alios ferro, alios sine bello terrore magno uirtutis sibimet subiugauit. His uero felicitatibus eleuatus, confidentius incedebat, orientales urbes ac prouincias subuertēdo: multoque tempore procedente Armes, qui in Aegypto fuerat

fuerat derelictus, omnia contraria quæ eum frater agere monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginā uiolenter abiecit, & alijs cōcubinis sine paritate iugiter miscebatur: suusq; ab amicis utebatur & diademate, & rebellabat fratri. Is uero qui constitutus erat super sacra Aegyptia, scribēs librū, Sedhoſi direxit, & cuncta significans, & quia rebellaret ei suus frater Armes. Qui repēte ad Pelusiū destinauit, & propriū tenuit regnū. Prouincia uero uocata est ex eius nomine Aegyptus. Dicit enim quia Cethos Aegyptus uocabatur, Armes aut frater eius Danaüs. Hæc equidē Manethon. Palam uero est, ex prædictis annis tempore cōputato, quia hi qui uocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex Aegypto liberati, antè tres & nonaginta atq; trecentos annos hāc prouinciā inhabitauere, quā Canaus ad Argos accederet: licet hunc antiquissimū Argiui esse cōfidant. Duas igitur res Manethon maximas pro nobis Aegyptijs literis protestatus est. primā quidem, quia aliūde ad Aegyptū: deinde gressus eorum exinde, ita temporibus antiquissimū, ut penè mille annis bellū præcedat Iliacum. In his autē, in quibus Manethon nō Aegypti literis, sed (sicut ipse cōfessus est) ex fabulis quorundā, sine nomine quodam adiecto, postea particulariter hæc redarguam, ostendens ea sine uerisimilitudine esse mēdacia. Sed uolo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta, & eorum testimonio declarata sunt. Itaq; apud Tyrios multorū annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligētissime custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo cōscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos penè centū quadragintatres, & menses octo, quā

Tyrij

Tyrij Carchedonem fabricauere. Descripta uero est apud illos constructio templi nostri. Hiramus enim Tyriorum rex, amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitijs ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem uiginti & centum talenta: incidensque pulcherrimam syluam in monte, qui Libanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit quidem Salomon alijs quidem multis rebus, sed etiam terra Galilææ regionis, quæ Zabulon uocatur. Præcipue autem eos ad amicitias sapientiæ concupiscentia cōuocauit. Propositiones enim soluendas alterutris dirigebant, & melior in his Salomon erat, & in alijs sapientior apparebat. Haftenus uero seruantur apud Tyrios epistole multæ, quas illi scripsere adinuicem, pro qua re liber est à me compositus literarum à Tyrijs directarum. Vnde etiam testem producam Dionem, qui apud Phœnicum historias integerrime approbatus est. Igitur in Phœnicijs historicis hoc modo scribit: Abybalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis orientalis ciuitates ampliauit, & orbem potiore fecit: & Olympij Iouis templum destruens, terræ coequans locum medium moenibus urbis adiunxit: & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Libanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem uero Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quedam enigmata, & poposcisse ab eo solutionem, adiiciens, ut qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessumq; Hiramum, non se posse persolvere propositas questiones, multis pro expensis faciendis pecunijs condemnatum: Deinde Abdemonem quendam, uirum Tyrium, propositas soluisse questiones: ipsumq; alias proposuisse,

quas

quas si nō solueret Salomon, multas rursus pecunias Hiram regi conferret. Dion igitur hoc modo de predictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hūc producam quoq; Menandrum Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus uniuscuiusque locis literis, historiæ ueritatem pandere. Scribens enim de his qui in Tyro regnauere, & deinde ueniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriēte uero Abybalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui uixit annis trigintaquatuor. Hic statuit ualde locum latissimum, aureāq; columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum proficiscens, abscidit de monte, qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Deuouensque antiquiora templa, sanum edificauit Herculis. Fecit erectionem mense Peritio, castrāque mouit aduersus* Tyticos, minime tributa reddentes: quos etiam subdens sibi met, denuo remcauit. Sub hoc fuit Abdermonus puer iuuenis, qui semper parabolas superabat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat. Supputatur uero tempus ab hoc rege usque ad constructionem Carchedonis, hoc modo: Moriente Hiramō successit in eius regno Balbazerus filius. Qui cum uixisset annis quadraginta tribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdatratus filius, cum uixisset annis uiginti, regnauit nouem: Hunc filij nautricis eius quatuor peremere: quorum senior Metusastartus filius Leastrati regnauit. Qui cum uixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hunc frater eius Astarimus: & hic uiuens annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouem, & peremptus est à fratre Pellete: qui suscipiēs regnum, mensibus imperauit octo, cum uixisset annis quinquaginta. Hunc peremit,* Tytho-

Menander Ephesus.

Ats Eucheos.

Ats Iothabalus

kkk

balus

balus Hastarthe sacerdos: qui cum uixisset annis quadraginta octo, regnavit annis trigintaduobus. Huic successit Badesodus filius: qui cum uixisset annis xlv. regnavit sex. Huic successor factus est Mettinus filius qui cū uixisset trigintaduobus, nouem regnavit annis. Huic successor fuit Pygmalion, qui annos egit in sua uita quinquaginta sex, ex quibus xl. tenuit principatum. Huius regni anno septimo, soror Dido in Lybia ciuitatem edificauit Carchedonem. Colligitur etiam tempus à regno Hiramī usque ad ædificationem Carchedonis, annorum centum quinquagintaquinque, et mensium octo. Quum uero duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis ædificatum est templum, sit ab ædificatione templi usque ad constructionem Carchedonis tempus annorum centum quadragintatrium, mensium octo. Testimonio siquidem Phenicum quid amplius oportet apponi? Cernitur ipsa ueritas fortiter approbata, et multo clarius apparet: quoniam præcedit constructionem templi, progenitorum nostrorum ad prouinciam hanc aduentus. Cum enim eam uniuersam bello tenuissent, tunc autem templum ædificare cœpere: et hæc aperte ex literis sacris etiam à me in antiquitate manifestata sunt. Nunc itaque sunt dicenda ea, quæ apud Chaldeos noscuntur esse conscripta, et de nobis ad historiam sunt delata. Quæ multam habent concordiam cum nostris uoluminibus etiam de alijs rebus. Testis autem horum est Berosus, uir genere quidem Chaldeus, notus autem eis, qui doctrinæ eruditioniq; congaudent. Quoniam de astronomia et de Chaldeorum philosophia ipse Græcas conscriptiones exposuit. Igitur Berosus antiquissimas secutus historias, de factis diluuii, et hominum in ea corruptione, sicuti mos est, ita conscripsit. Simul et de arca, in qua generis nostri princeps erutus est, deue-

Ex Historijs
Chaldeorū.

Berosus.

est, deuecta scilicet ea in summitatem montium Armeniorū. Deinde scribens eos qui ex Noë progeniti sunt, et tempus eorum adiiciens, usque ad Nabulassarum peruenit, Babyloniorū et Chaldaeorum regem, et huius actiones exponens ait: Quemadmodum misit in Aegyptum ad nostram terram filium suum Nabuchodonosor, cum multa potētia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: et templum in Hierosolymis cōcremauit: cunctūque generis nostri populum auferens, migravit in Babylonem. Vnde ciuitatem contigit desolari annis septuaginta, usque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quia tenuerit Babylonius Aegyptum, Syriam, Phoeniciam, Arabiam, uniuersos priores Chaldaeorum Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa uero uerba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessario proferenda sunt. Audiens autem pater eius Nabulassar, quia satrapa constitutus in Aegypto et Syria inferiore et Phoenicia rebellaret, cum non ualeret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosor etate ualenti partem quādam exercitus, super eum misit. Nabuchodonosor autem cum satrapa desertore congressus, prouinciā quæ ab initio eorum fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodem uero tempore, contigit patrem eius Nabulassarum, cum egrotasset, in Babylonia ciuitate desungi, qui regnauit annis uigintiuno. Nabuchodonosor autem non post multum tempus mortem patris agnoscens, et negotia Aegyptiaca disponēs, reliquā prouinciam, et captiuos Iudeorū, et Phoenicum atque Syrorum, qui in Aegypto fuerant, commendans quibusdā amicis, ut cum magna uirtute et reliqua utilitate deueherentur ad Babyloniā, ipse cum paucis aggressus per desertum in Babyloniā uenit: repcriēsque cuncta à Chaldeis dispensari,

kkk 2,

serua

seruationque regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem aduenientibus praecepit habitacula in opportunissimis Babylonie locis edificare: ipse uero de belli manubijs templum Beli, et reliqua loca munificentissime nimis exornans, et antiquam ciuitatem, et alteram extrinsecus adiciens, cogitans quatenus nequaquam possent obsidentes fluium conuertere, et ad ciuitatem accedere, tres quidem in interiori ciuitate per circuitum porticus, tres uero exteriori constituit. Quarum alias ex cocto latere et bitumine, alias uero ex ipso latere fecit: et largissime muniens ciuitatem, portasque diuina pulchritudine comens, superaedificauit paternis regalibus alia regalia, celsitudinem illorum multo ualde praecedentia: quorum ornatum exponere ualde longissimum est. Veruntamen sciendum, quoniam haec maxima atque superba ultra credulitatem rei, sunt perfecta diebus quinque et decem. In his ergo regalibus lapideas munitiones celsas aedificauit: et aspectum montibus similem reddens, etiam ex arboribus uniuersis plantationes exhibuit. Fecit quoque hortum quod suspensile uocabatur: eo quod eius desideraret huiusmodi qualitatem nutritam in Mediae locis. Haec itaque retulit de praedicto rege: et multa super haec in libro Chaldaicorum, in quo culpatur conscriptores Graecos, quasi unam arbitratos, a Semiramide Assyriam Babylonem aedificatam, et mira opera ab illa circa eam fuisse constructa, false conscripsisse dicens. Et ipsam quidem Chaldaeorum conscriptionem fide dignam pudori existimandum est, quando cum archiuis Phoenicum concordare uidentur, quae ex Beroso conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam et Syriam et uniuersam Phoenicem ille subuertit. In his quoque consonat et Philostratus in historijs, dum Tyriae meminit obsessionis:

obſeſſionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: ubi de-
 clarare contendit, prædictum regem Babyloniorum, Her-
 culem fortitudine & actuum magnitudine præceſſiſſe. Di-
 cit enim cum & maximam Libie partem, & Iberiam ſub-
 uertiſſe. Quæ uero de templo Hieroſolymorum relata ſunt,
 quia & concrematum eſt pugnantibus Babylonijſ, & cœ-
 pit riuſus ædificari Cyro tenente Aſie principatum, ex di-
 ctis Berofſi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit: Na-
 buchodonosor itaque poſteaquam inchoauit prædictum mu-
 rum, incidens in languorem, de uita migrauit, cum regnaſ-
 ſet annis tribus & quadraginta. Huius regni dominus eſt
 effectus filius eius * Helmaradochus, propter iniquitates ^{Amitma}
 & luxurias paſſus inſidias à marito ſororis ſue * Nirigliſſo ^{thapa-}
 ri peremptus eſt, cum duobus regnaſſet annis. Quo defun- ^{cus.}
 cto, ſumens regnum, qui ei fecit inſidias, Nirigliſſoris, an- ^{Nirigloſ}
 nis regnauit quatuor. Huius filius * Laboroſardo- ^{foris.}
 chus, prin- ^{Laboſor}
 cipatum quidem tenuit puer exiſtens menſibus nouem. In- ^{darchus.}
 ſidias uero paſſus, eo quod nimis appareret malorum eſſe
 morum, ab amicis extinctus eſt. Hoc itaque preunte, con-
 uenientes hi qui fecerant inſidias, illi communiter regnum
 impoſuere Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex ea-
 dem gente. Sub hoc muri circa fluuium Babylonie ciuita-
 tis ex latere coſto & bitumine ſunt ornati. Cùmque regnū
 eius eſſet in anno ſeptimodecimo conſtitutum, egreſſus Cy-
 rus ex Perſide cum multa uirtute, uniuerſam Aſiam ſubucr-
 tens, impetum fecit ad Babyloniam urbem. Sentiens autem
 Nabonidus inuaſionem eius, & occurrens cū exercitu ſuo,
 atque congreſſus pugna uictus, & cum paucis fugatus, in-
 cluſus eſt in Borſippenſium ciuitate. Cyrus autem Babylo-
 niam comprehendens, & deliberās exteriores muros de-
 ponere ciuitatis, eo quod nimis uideretur munita, & eſſet

kkk 3 ad

ad capiendum ualde difficilis, reuersus est ad Borsippam, Nabonidum instanter expugnaturus. Nabonido uero ob= sessionem non ualente perferre, sed primitus supplicante, usus clementia Cyri, & dans ei habitaculum in Carcamone, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaque reliquam uitæ tempus in illa prouincia conuersatus est: Hæc concordant cum nostris. Scriptum nanque in eis est, quia Nabuchodonosor octauodecimo regni sui anno, templum nostrum ad desolationem usque perduxit, & fuit exterminatum annis septem. Secundo uero anno regni Cyri fundamentis depositis, rursus secundo regni Darij anno perfectum est.

Ex Phœnicū hī= storij.
Atq; Ioa= thabalo.

His prolatis, adijciam etiam Phœnicum historias: nō enim probationum abundantia relinquenda est: est enim diuina ratio in illis annorū: sic enim habent: Sub rege* Thobolo, Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Baal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt, & iudicare ijdem. Hinc Nibalus Nabasei, mensibus duobus: Chelbis Addei, mensibus decem: Abalus pontifex, mensibus tribus: Mittinus & Gerasstratus Abdilimi iudices, annis sex: inter quos regnauit Bala= torus anno uno: quo moriente, mittentes euocauere Metalum ex Babylone, & quatuor regnauit annis. Eo quoque moriente, euocauere fratrem eius Ironium qui regnauit annis uiginti. Sub hoc Cyrus Persarum habuit potestatem. Quapropter omne tempus est annorum quinquagintaquatuor, & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Ironij, Cyrus Persarum tenuit principatū. Consonat igitur quæ de templo scripta sunt à Chaldeis ac Tyrijs, cum literis nostris. Manifestum uero & sine contentione testimonium est, de prædicta nostri gene=

ris

ris antiquitate: & his siquidem qui non ualde contendunt,
 sufficere iudico quæ præmissa sunt. Oportet autem non cre-
 dentibus barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem ^{Ex scri-}
 habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, ^{ptoribus}
 etiam Græcos, sciētes nostrum genus, & opportuno tem-
 pore eorum habentium mentionem. Pythagoras igitur ^{Pythago-}
 Samius, cum sit antiquus quidem ætate, sapientia uero & ^{ras.}
 diuina pictate philosophos omnes excellens, non solum
 quæ nostra sunt agnouisse manifestum est, sed etiam zela-
 tus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nul-
 la reperitur. Multi tamen de eo retulere, quorum insi-
 gnior est Hermippus, uir circa omnem historiam diligen- ^{Hermip-}
 tissimus indagator. Refert itaque in primo Pythagoræ li- ^{pus.}
 bro, quia Pythagoras uno confabulatorum suorum defun-
 cto, nomine Chalciphonte, genere Crotoniate, illius ani-
 mam dicebat secum de gere die noctūque: & quia præcipe-
 ret, ut non transiret de loco, unde asinus onus portaret, &
 ab aqua seculenta semetipsum abstineret, & ab omni bla-
 sphemia recederet. Deinde sequitur: Hæc autem agebat
 atque dicebat, Iudeorum & Tarsensium opiniones imi-
 tatus ac transferens. Dicitur enim, quia uere ille uir mul-
 tas Iudeorum leges in suam transtulit philosophiam. Fuit
 autem etiam per ciuitates non ignota olim gens nostra: &
 multe nationes ad quas trāsijt, etiam zelum eius habuere.
 Quod manifestat Theophrastus in his, quæ scripsit de le- ^{Theo-}
 gibus. Ait enim quia prohibet Tyrriorum leges, peregrino ^{phrastus.}
 sacramento iurare. Inter sacramētum quibusdam alijs etiā
 iusiurandum, quod corban appellatur, enumerat: & apud
 nullum hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudeos so- ^{Herodo-}
 los: qđ interpretatur ex Hebraica lingua, significat enim ^{tus Ali-}
 domum. Verum neque Herodotus Alicarnassicus nostram ^{carnas-}
 seus.

kkk 4 igno

ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Cholcis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, et Aegyptij, et Aethiopes, uerenda ab initio circuncidunt. Phoenices uero et Syri in Palaestina confitentur hoc ab Aegyptijs didicisse. Syri autem, qui circa Thermodoontem et Parthenium fluuium commorantur, et Astygitones, à Cholchis dicuntur nuper didicisse. Hi nanque sunt inter homines soli qui circunciduntur: et isti sicut Aegyptij facere uidentur. De Aegyptijs autem, et Aethiopibus dicere non possum, utrum alteri ab alteris didicere. Dixit ergo Syros qui in Palaestina sunt circuncidi. Omnium autem qui habitant Palaestynam, soli Iudaei circunciduntur. Quod de eis agnoscens et Cyrillus, antiquus poeta, meminit hoc modo de gente nostra dicens: Quia castrametati sunt nostri maiores cum Xerxe Persarum rege apud Hellada: et dimmerans uniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens: Postremum uero transibant genus mirabile uisione, linguam quidem plenissimam ope proferentes. Habitantes autem in solis montibus, ubi palus amplissima est. Iuuenes capillis sub rotunditate detonsis, super equos erectos habentes uultus, et quasi fumo siccatos. Palam ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quod et mores in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, et palus, quae dicitur Asphaltites, id est, bituminalis. Haec enim inter omnes palus in Syria latior atque maior est. Et Cyrillus quidem cum ita meminerit, Iudeos scisse dignoscitur: quae quilibet cum legerint admiratur, non calumniosi Graecorum, sed sapientia summa conspici. Clearchus enim Aristotelis discipulus, et ex peripato philosophorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam uiro Iudaeo ita refer

Cyrillus
poeta.

referre, & ipsi Aristoteli eundem sermonē ascribit, quod ita conscriptum est: Sed alia quidē longum est dicere. Quæ uero habere potuerāt illius admirationem quandam atque philosophiam, ea duco operæpretium referre. Et Hyperochides: ueneranter, inquit, audire desideramus uniuerſi. Porro secūdu præcepta Aristotelis, inquit, rhetorica, eius genus prinitus trāſeamus, ne reluctemur doctoribus præceptorū. Dic, inquit, Hyperochides, ita si placet. Ille igitur genere quidem Iudæus erat, ex inferiori Syria: qui sunt ex propagine philosophorū Indorum, uocantur (ut aiūt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autem Iudæi nomen accipientes à loco. Locus enim ubi habitant, appellatur Iuda. Nomen uero eorū ciuitatis ualde difficile est: uocant enim cā nomine Hierosolymam. Is igitur homo multos hospicio recipiens, & de superioribus ad marina descēdens, grauiſſimus erat non solum eloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam, quum diuinus homo uenisset ad ea loca, consabulari cœpit nobiscum: & cum alijs scholasticis eorum sapientiam tentans, cūmque multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid. Habebat, ait Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem continentiam. Iudæi uero in cibis & castitatem amant. Licet autem uolentibus hæc ex ipsius lectio ne cognoscere. Ego enim refugio plus quàm decet inferere. Clearchus siquidem facta digressione, cum aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecateus autem ^{Hecateus} Abderita, uir philosophus simul, & circa actiones indu-^{us Abderita.} strius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolcmæo Lago cōmoratus, non transitorie, sed de ipsis Iudæis cōscripsit librum. Ex quo uolo capitulariter unum eorū, quæ ab eo sunt dicta, percurrere. Sed prinitus tempus ostendam.

kkk 5

Meminit

Meminit enim belli, quod circa Caium ab Ptolemæo gestū est contra Demetrium, quod utique cōtigit undecimo quidem anno post mortem Alexandri, olympiade uero septima et decima atque centesima, sicuti refert Castor, adiiciens ei hāc olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagus uicit in Gaza bello Demetrium Antigoni qui uocabatur obsessor. Alexandriam uero profitentur uniuersi centesima et quartadecima olympiade fuisse defunctum. Palam ergo est, quia et secundum illud tempus, et sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecateus, quia post Caii bellum, Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam, dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes māsuetudinem et clementiam Ptolcmæi, cum eo proficisci ad Aegyptum, et rebus cōmunicare uoluere. Quorum unus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudeorū: homo etate quidem quasi sexaginta et sex annorum, dignitate uero apud contribules maximus, et animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, et circa causas sicut nullius alter expertus. Dicit etiam omnes sacerdotes Iudeorum qui decadas accipiunt, et uniuersa in communi gubernant, circa mille et quingentos existere. Rursus autem prædicti uiri faciens mentionem, inquit, homo hunc honorem gerens, et assuetus esse nobiscum, assumens aliquos suorum, differentiam cunctam exposuit, et habitationem suam et conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palam facit Hecateus, quales circa leges existimus: et quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: et hoc esse optimum iudicamus. Dicit igitur hæc: Et mala sæpius ab Astygitonibus audientes, et omnes compulsionū uim passi, à Persicis regibus et satrapis non possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipue omni-

bus

bus respondere parati sunt. Perhibet autem etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens: Alexandro quondam in Babylone constituto, et uolente Beli templum, quod corruerat, renouare, cunctisque militibus similiter stercora portare precipiente, solos Iudeos hoc facere non fuisse perpeffos: sed etiam multas sustinuisse plagas, et detrimenta pertulisse non modica, donec eis ignoscente rege securitas praeberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa et altaria fabricata omnia destruxerunt. Et pro alijs quidem multa satrapae exoluere, pro alijs uero ueniam consecuti sunt ad ciuitatem: quoniam iustitia apud eos mirabilis est. Et quia gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa, sed multa quidem milia nostrorum migrantes in Babyloniā, per se primum collocarunt. Non parua etiam morte Alexandri in Aegyptum et Phoenicem sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem itaque uir, et magnitudinem prouinciae quam incolimus, pulchritudinemque narrauit. Penes decies trecenta milia, inquit, integra, terrarum optimarum uberrimae ualde prouinciae possidere noscuntur. Iudea namque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spatiosam, et maximam olim inhabitamus, et uirorum multitudine copiosam, necnon et templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudeorum in alijs quidem multae munitiones per prouinciā, atque uici. Vna uero ciuitas munitissima, habes praecipue circuitum quinquaginta stadiorum, in qua commorantur hominum circa centum et quinquaginta milia, nomine Hierosolyma. Est autem in ipsa medietate ciuitatis lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiam duplices Ianuas: quo ara est quadranguli figuratione composita, ex lapidibus non dolatis, sed collectis atque iacentibus;

unum=

Mossolamus.

unumquodq; latus uiginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem uero decem. Et circa eam maxima fabrica, ubi altare est constitutum, et candelabra utraque aurea, duo talentorum pondus habentia: et inextinguibile lumen noctibus et diebus. Simulacrum uero aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec ulla plantatio. Nullus ibi ueluti lucus, aut aliquid huiusmodi: Habitant autem in eo et noctibus et diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, et omni modo uinum non bibentes in templo. Super autem, quia et cum Alexandri regis successoribus postea castrametati sunt, testatur hoc modo, dicens ea quae cognouerit a uiro Iudeo in expeditione constituto: cuius uerba haec habentia declarantur. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, una secutus est quidem cum alijs equestrum Iudeorum nos deducentium, nomine Mossolamus, uir efficax animo, bellator super omnes Arcarios, et indubitater Gracos et Barbaros, ualde precipuus. Is igitur homo properantibus multis pariter, et quodam uate ab ipso augurium capiente, et petente ut cuncti starent, interrogauit, cur sustinerent oes. Ostendente uero ei uate auem, quam intuebatur, atque dicente: Quasi quidem expediret eis ut sustinerent omnes, staret auis: si ergo surgens antea euolaret, procederent: si uero post tergum iret, recedere cunctos oporteret. Rursum tacens, arcumque trahens, sagittas emisit: et auem percutiens intoremuit. Indignantibus uero uate et quibusdam alijs, et maledicentibus ei. Quid furitis, inquit, mali demonij auem sumentes in manibus? haec enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis salubritatem potuit indicare? Si enim praescire futura ualuisset, in hunc locum nequaquam uenisset, metuens ne sagitta a Mossolamo Iudeo periret. Sed et ad eius testimonia iam quidem quiescant. Facile nanque est, uolentibus

lentibus ipsum librū legere, & hæc apertius inuenire. Nō uero me pigebit Agatharchidem introducere, licet homo minime malus, & (ut ci uisum est) nobis detraxisse uideatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum uenit quidem ex Syria de Macedonia ad uirum suum, Demetriū derelinquens: Seleuco autem uxorem eam ducere non uolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiā bella mouit. Deinde quomodo reuersus est rex, Antiochia capta, in Seleuciam, & illa fugiens, cū posset seipsam uelocius interimere, somno phibita ne faceret, capta atque defuncta est. Hæc ergo prædicēs Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, utitur indicio generis nostri, præscribens: Qui uocentur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam uocare Hierosolymam provinciales solent. Hi uacare consueti sunt septima die, & neq; arma portare in prædictis diebus, neq; terræ culturam contingere, neque alterius cuiuspiam curam habere patiūtur. Sed in templis extēdentes manus, adorare usq; ad uesperam soliti sunt. Ingreddiente uero in ciuitatem Ptolemeo Lago cum exercitu, & multis hominibus, dum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, provincia quidem dominum suscepit amarissimum. Lex uero manifestata est, unam naturā habere solēnitatem: huiusmodi autē casus, præter solos illos, alios docuit uniuersos: ut tunc ad somnia & opiniones, quæ tradebantur de lege, huc confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil ualet humana. Hoc quidem Agatharchidi uidetur esse ridiculū: eis autem, qui hæc examināt integrius, apparet magnum, & præcipua laude dignissimū: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pietatemq; diuinam præponere concupiscant. Quod uero non ignorantes quidam conscripto-

Agatharchides.

rum

rum gentem nostram, sed propter quasdam alias causas non salubres, memoriam nostri nunc reliquere, hoc indicium me arbitror esse praedicturum. Hieronymus enim, qui de successoribus conscripsit historiam, ipse quidem tempore, quo Hecataeus, fuit: et amicus existens regis Antigoni, Syriae praesidebat. Verum et Hecataeus quidem etiam librum conscripsit de nobis. Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet penè in ipsis locis nutritus esset: In tantum uoluntates hominum differebant. Alij nanque placuit studium habere memoria dignum, alium uero omnino circa ueritatem quaedam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad comprobationem antiquitatis nostrae, Aegyptiorum et Chaldaeorum atque Phoenicum historiae, et super illas Graecorum pariter conscriptiones. Adhuc enim super ea Theophilus: et Theodorus, et Manasseas, et Aristophanes, et Hermogenes, et Euemerus, et Cynus, et Zopirion, et multi quidem alij simul (non enim ego omnibus libris incubui) non transitorie nostri fecere mentionem. Plurimi nanque praedictorum uirorum, ueritate quidem antiquarum causarum frustrati sunt, quia lectioni sacrae nostrorum non incubuere librorum: communiter tamè de antiquitate testati sunt, pro qua nunc referre proposui. Phalereus autem Demetrius, et senior Philon, et Eupolemus, non multum ueritate frustrati sunt: quibus dari ueniam, dignum est. Non enim inerat eis, ut nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, unum adhuc mihi capitulum est relictum ex his, quae in principio libri posui, quatenus derogationes et maledicta, quibus utuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam et conscriptoribus eorum testibus utar, quando conscribentes haec contra semetipsos locuti sunt talia. Quia uero multis alijs

alijs hoc cuenit propter quorundam uesaniam, arbitror intelligere, meas qui uoluerit historias ipsas percurrere. Quidam igitur gentium, & gloriosissimarum ciuitatum fœdare nobilitatē, & conuersationi detrudere tentauere. Theopompus quidem Atheniensium, Lacedæmoniorū uero Policrates. Is autem tripodem perdurabilem conscribens (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti quidam putant) etiam Thebæorum momordit urbem. Multi uero, necnon & Timæus in historijs, de prædictis, & de alijs blasphemauit. Et hoc præcipue faciūt, quando gloriosissimi in aliqua parte calumniantur. Quidam propter inuidiam atque maleuolentiam, alij uero propter uerbosam nouitatem, memoria se dignos fieri iudicantes: & apud stultos quidem nequam hac spe fraudantur, qui non salubre noscuntur habere iudicium: multi uero eorū misérias cōdemnabunt. Blasphemiarum uero in nos sæpe gestarū huiusmodi causa est: Volentes Aegyptij præstare aliquibus, ueritatem corrumpere tentauere. Et neque aduentum in Aegyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum ueritate dixere: multasque causas odij ac inuidiæ pariter habuere. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potētes effecti sunt: unde regressi ad propria, denuo fuere felices. Deinde horū aduersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum differente nostra pietate extra solennitates illorum, quantum dei natura animalibus irrationabilibus, sine dubitatione distinguitur. Communis nanque apud alios ritus est, alios arbitrari deos: seorsum singuli solent ea diuersis muneribus honorare. Vani ac fatui omnes homines, & ab initio, uti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imitari nostram honestatem de diuina ratione potuere.

Viden

Contra
Manethonem
Aegyptium.

Videntesq; multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habere: et ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam eo perducti sunt, ut non pigeret eos, etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Quod cum hoc faciunt, sibi metipsis aduersa conscribere passione cecitatis ignorauere. In uno tamen, et maximo uiro uerbum meum statuam, quo usus sum ante paululum nostrae antiquitatis teste. Manethon itaque, qui Aegyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, praedicens nostros progenitores cum multis milibus in Aegyptum aduenisse, et illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus est, quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam quae nunc Iudaea uocatur, obtinuissent: et edificantes Hierosolymam, construxissent templum. Et usque ad hoc, conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde praebens sibi met postestatem, cum utiq; uideatur scribere ea quae in fabula sunt, atque dicuntur, incredibilia uerba de Iudaeis inseruit, uolens permittere nobis plebem Aegyptiorum leprosum, aliorumque languentium, quod, sicut ait, abominatione, ex Aegypto fuga dilapsi sunt. Amenophin etiam regem adiecit, quod est falsitatis nomen. Et propterea tempus regni eius nequaquam diffinire praesumpsit, cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaque quasdam annos et fabulas, penè oblitus, qui egressum pastorum ab Hierosolyma ante quingentos decem et octo annos factum esse protulerat. Themusis enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore, regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonagintatres, usq; ad fratres nomine Sethonem, et Hermetum: quorum Sethonem quidem Aegyptium, Hermetum uero Deneum denominatum: quem expelles, inquit, Sethon, regnauit annis quinquaginta et nouem. Et post hunc senior, scilicet

cet Thapsis, annis sexaginta sex. Ante tantos igitur annos, egressos ex Aegypto patres nostros cōfessus, deinde Amenophin adiiciens regem, hūc confitetur & deorum fuisse contemplatorem, sicut Ostrim quendam priorum regum: Ostrim. & implese desiderium enim numinis sacerdotem. Idem Amenophin natum ex patre Papio, qui uidebatur quasi diuina participare natura. Et secundum hæc, sapientiā hanc habere præscientiam futurorum. Et dixisse regi hūc (uniuocum enim) quia posset uidere deos, si prouinciam à leprosis & alijs maculatis hominibus purgare contenderet. In quo letatur regē, omnes dicit corpore debiles ex Aegypto congregasse, & fecisse multitudinem numero octoginta. Eosq; ad sectiones lapidum in partem Nili orientalem misisse; ad hoc efficiendū, simul & alios Aegyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autē quosdam inter eos etiā rationabilium sacerdotum lepra perfosos ait. Amenophin uero illum sapientem, diuinumq; uirum refert timuisse, & circa semetipsum, & apud regem deorum Vulcanum, qui aperte suaserat eis uim fieri: sed dixisse, quoniam auxiliaerentur quidam maculatis hominibus, & Aegyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc eum nō quidē præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus cōscriptum reliquisse librum, & per semetipsum, & apud regē: & propterea regem in anxietatē maximā peruenisse pro Iudæis, his uerbis hæc refert. His itaq; rogatus rex, ut ad requiē, & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam urbem, quæ tunc fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autem hæc ciuitas secundum theologiam antiquā ualde præcella. Porro illi in hanc ingressi, & locū hunc ad resultandū habentes, opimū ducem sibi met quendam Heliopolitanorum pontificum Orsapham constituere, & huic se obedire in

omnibus iurauerunt: at ille primū quidem eis legem posuit, ut neq; deos adoraret, neq; ab sacris animalibus, quæ præcipue festiua apud Aegyptios erant, se penitus abstinerēt: nulliq; copularentur, nisi cū quibus iusiurandū habere uidebantur. Hæc autē sentiens, & alia plura, maxima Aegyptiorū cōsuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros edificari ciuitatis: & ad bella preparari cōtra Amenophin regem. Ipse uero assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorū quosdam, misit legatos ad pastores, qui uidebantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum urbem, causas suas & aliorum, qui simul fuerāt, exhortari: significans & poscens, ut pariter cōtra Aegyptiū castrametarentur: promisitq; eos fore uenturos. Primum quidem in Auarim progenitorum suorum prouinciam, & necessaria populis abundātius exhibenda, pugnatiuros autem opportuno tempore: & prouinciā facillime subdituros. Illi uero lætitia cumulati, omnes alacriter usq; ad ducenta milia uirorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim usq; uenere. Amenophis autē Aegyptiorū rex, dum illorū audisset inuasionem, non mediocriter uulneratus est, dum recordaretur, quod ei prædixerat Aménophis Papij. Et primum quidem congregans Aegyptiacam plebem, factō cōsilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipue à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit: & sacerdotibus particulariter iussit, ut simulacra eorum caute celarent. Filium uero Sethonem, qui etiā Ramepsi à Rapso patris nomine uocabatur, cum quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse uero transiens cum alijs Aegyptijs, usque ad trecenta milia uirorum, bellatoribus uiris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum cōtra deum pugnare, post tergū reuersus

reuerſus uenit ad Memphim: & ſumens Apim & alia ſa-
 cra, mox in Aethiopiam cū uniuerſis nauibus & multitu-
 dine uenit Aegyptiorum. Per gratiam nanq; erat ei ſubie-
 ctus Aegyptiorum rex: propter quod ſuſcipiens etiam po-
 pulum uniuerſum, præbuit alimenta hominibus neceſſaria,
 quæ prouincia miniſtrabat, & ciuitates ac uicos trede-
 cim, quatenus eis qui fuerant deducti ad fines Aegyptios.
 Et in Aethiopia quidē hæc geſta ſunt. Solymite uero deſcē-
 dentes cum uiris pollutis Aegyptiorū, ſic peſſime homini-
 bus uſi ſunt, ut eorum uictoria, eſſet nimis peſſima his, qui
 tunc eorū impietates inſpiciebant: non ſolum etenim ciuita-
 tes & uicos cōcremauere, ſacrilegia facientes, & deorum
 idola deuaſtantes, ſed etiam ipſa ſacra animalia quæ cole-
 bantur, crudeliſſime diſcerpſerūt, peremptores & occiſo-
 res horum ſacerdotes atq; prophetas eſſe cogentes, quos
 etiā expellebant nudos. Dicitur itaq; quia conuerſationes
 & leges eis compoſuit ſacerdos quidam, genere Heliopo-
 lites, nomine Orſaſiphas uocatus, ex nomine Ofireos He-
 liopolitani dei: qui dum cōuerſus fuiſſet ad hoc genus, mu-
 tauit nomen, & uocatus eſt Moſes. Quæ uero Aegyptij de
 Iudeis proferunt, hæc ſunt. Sed & multa breuitatis cauſa
 prætereo. Dicit autem ruruſ Manethon, quia poſtea
 Amenophis ex Aegypto digreſſus eſt, cū magna uirtute:
 ſimul & filius eius Raniſis, & ipſe habēs magnū exercitū.
 Et congreſſi cōtra paſtores atq; pollutos, uicerūt eos uſq;
 ad Syriæ fines. Hæc equidem & huiuſmodi Manethon cō-
 ſcripſit. Quia uero anilia loquitur deliramenta, atq; men-
 titur, aperta ratione monſtrabo: illud primo diſtinguens,
 quod poſtea alterna gratia reſtrēdum eſt. Is enim cōceſſit
 nobis, atq; profeſſus eſt, eo qd' ab initio nō fuerint Aegy-
 ptij genere, ſed extrinſecus illuc adueniſſent, & Aegyptū

obtinuissent: & ex ea rursus egressi sunt nostri progeni-
 tores: quia uero nobis postea permixti non sunt Aegyptij
 corpore debilitati: & quia ex his nō fuit Moses, qui popu-
 lum eduxit ex Aegypto, sed ante multas generationes ex-
 titit, per ea quæ ipse dixit, conabor ostendere. Primā ita-
 quæ causam posuit figmenti risibilem. Rex enim, inquit,
 Amenophis concupiuit uidere deos, quos putas? siquidem
 qui apud eos solennes erant, Bouē, & Hircum, & Croco-
 dilos, & Canicipatos uolebat aspicere. Cœlestē autē quo-
 modo poterat? & cur hoc habuit desiderū, quia utiq; &
 prior enim rex alter hos uiderat? Ab illo ergo audiēs, qua-
 lis esset, & quēadmodū eos uidisset, noua nequaquam age-
 bat arte: sed forte sapiēs erat ille uates, p quē hæc rex posse
 agere cōfidebat: qd' si ita fuisset, quomodo impossibilita-
 tis concupiscentiam non præsciuit? non euenit, quod uoluit?
 Proinde quā rationē habere potuit, ut propter seminem-
 brios, aut leprosos, ei inuisibiles essent? Dū irascūtur enim,
 propter impietates, non propter corporum diminutiones.
 Deinde, tam multa milia leproforum & male habentium,
 una penē hora quomodo fuit possibile cōgregari? aut quo-
 modo rex non obediuit uati? Ille nanque præcepit debiles
 Aegyptios exilio deportari. Hic autem eos ad sectiones
 lapidum destinauit, tanquā operarijs indigens, & non
 purgare prouinciam uolens. Ait autem eo quod uates qui-
 dem semetipsum peremerit: præuidēs eorum iram, & quæ
 erant in Aegypto futura, & cōscriptum librum regi reli-
 quit: Proinde ab initio uates etiam suum interitū non præ-
 sciuit: quomodo nunc repente regi contradixit uolenti ui-
 dere deos, quā quod se ipse perimere festinabat? Quod
 uero inter omnia stultius est, uideamus: Audiens enim hæc,
 inquit. & de futuris iam metuens, debiles illos ex quibus
 Aegy

Aegyptum purgare debuerat, neque tunc de prouincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ciuitatem dedit dudum à pastoribus habitatam: quæ uocabatur Auarim. Ad quam congregati, principem, inquit, delegere ex sacerdotibus Heliopolitanis, qui eis exposuit, ut neque deos adorarent, neque ab Aegyptiacæ festiuitatis animalibus abstinerent, sed omnia perimerent, atque consumerent, nulli penitus miscerentur, nisi cum quibus cõiurati esse uidebantur: & inueniendo multitudinem obligatam, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autem, quia misit Hierosolymam, rogans illos pro auxilijs exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis uolentium exire maiorum: & ex qua procedens omnem Aegyptum obtineret. Deinde subiungit illos quidem uenisse cum ducentis milibus armatorum. Regem uero Amenophin Aegyptiorum, cum non cessaret à repugnando deo, mox ad Aethiopiam refugisse, & Apim cum alijs sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas uero inuasiõne facta, & ciuitates depopulatas, & templa concremasse, & equestres peremisse refert: & nulla iniquitate aut opere iniquitatis abstinuisse. Quod uero conuersationem & leges eis exhibuit, sacerdos, inquit, erat genere Hieropolites, nomine Orsasiphas, uocatus ab appellatione Osireos Heliopolitani dei: & mutato nomine dictus postea Moses. Tertiodecimo uero, inquit, anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Aethiopia profectum cum multis milibus dicit: & congressum contra pastores atque pollutos, habita conficiõne, uicisse. Et multos interficientem, usq; ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine uerisimilitudine se mentiri. Le pro-

forum nanq; , & cum eis ait multitudo collecta debiliū , licet primitus irascerentur regi , circa se utique talia facienti , secundum præmonitionem uatis , tamen cum à sectione lapidum sunt egressi , & prouinciam percipere , omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt . Porro si adhuc & illum odio habebant , seorsum magis insidiari potuissent , non circa omnes bella committere , cum scilicet plurimi existentes multorum illic cogitationes haberent . Proinde etiam si contra homines pugnare decreuere : non tamen cōtra deos impietatem gerere præsumebant : nec contraria suis agere legibus , in quibus inscripti esse noscuntur . Oportet itaque nos Manethoni gratias agere , quoniam huius iniquitatis principes dicit , non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi , sed illos ipsos Aegyptios esse probat , & maxime sacerdotes , atque iurisiurandi uinculum illorum multitudine conuenisse . Illud autem quomodo non irrationabile est ? Nec pericula belli participatus est , sed misere maculatos ad Hierosolimam , ut ab eis solatia poscerent : maxima stultitia non illorum , sed hæc fingentis ostenditur . Iste nanque etiā nomen positū ciuitati ἱεροσολίμω , id est , à templorum spoliatione , præsumpsit edicere , & hoc postea fuisse mutatum . Miranda res , quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & otiosum . Ipsi uero qui fundauere urbem , ornare semetipsos etiam uocabulo credidere . Hic autem fortissimus uir multa detractionis imperitia non intellexit , quia Hierosolyma non idem uoce Iudaica quod Græca significat . Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam imprudenter expositum . Sed quoniam congruam iam magnitudinem susceperit hic liber , aliud faciēs principium , cetera præsentis operis explanare tentabo .

Flauij

FLAVII IOSEPHI HE

BRAEI SACERDOTIS DE AN-

tiquitate Iudaica, contra Appionem &

Manethonē Aegyptios, & Apol-

lonium & Lysimachum, ad

Epaphroditum.

LIBER SECVNDVS.

RIORI QUIDEM VO-
lumine, charissime mihi Epaphrodi-
te, de antiquitate nostra monstraui,
Phoenicū & Chaldeorū, Aegyptio-
rumq; literis satisfaciēs ueritati: mul-
tosq; Græcorū cōscriptores adducēs,
& meam ē diuerso disputationem aduersus Manethonem,
& Chermonem, & alios quosdam exhibui. Nunc autem
inchoabo reliquos arguere, qui cōtra nos aliqua cōscripse-
re. Impulsus enim sum cōtra Appionē respondere grāma-
ticum, si tamen assumi hoc oportet officiū. Horum igitur,
quæ ab eo cōscripta sunt, alia quidē similia sunt dictis alio-
rum, alia ualde frigida. Plurima uero quandam tantūmodo
detractionem habētia, & multā (ut ita dixerim) ineruditi
probationē, tāquā ab homine cōposita, & moribus pra-
uo, & totius uite sue temporibus importuno. Quia uero
multi hominū propter stultitiam suam his potius sermoni-
bus capiuntur, quā illis quæ multo studio conscribuntur:
& derogationibus quidē gaudēt, præconijs uero morden-
tur, nihil horum nouit indoctus. Illud quoq; quod se mirari
dicit, quod cū Iudæi essent, Alexandrini uocati sunt, simi-
lis inscientiæ esse. Omnes etenim, qui ad coloniam aliquam
deuocātur, & plurimū alterutris genere differūt, ab ædifi-
catoribus

III 4 catoribus

cātoribus appellationē accipiunt. Et quid opus est de alijs dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiā inhabitant, Antiocheni nominantur. Ius enim ciuium eis dedit cōditor Seleucus. Similiter et qui in Epheſo cōmorantur, in Lycāonia cum ciuibus exinde natis uniuoci sunt, hęc prębentibus regni eis per tempora successoribus. Romanorum uero clementia, cuius non paruulum donum appellationis suę conceſſit, non solum uiris singulis, sed etiam maximis gentibus in cōmuni. Iberi denique antiqui, et Tyrhēni, et Sabini, et Romani uocantur. Si uero hunc modum aufert cōmunis ciuitatis Appion, quiescat dicens semetipsum Alexandrinū. Natus enim in profundissima Aegyptō, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuilitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cum solis Aegyptijs nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet ciuitatis interdixisse uideantur. Hic autē ita robustus est, ut dignitates quas ipse impetrare prohibebatur, adipisci non ualens, calumniari

Gentem conetur eis, qui hęc iustissime percepere. Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiose edificabat Alexander, nostrorum aliquos ibi collegit: sed omnes approbans, diligenter ex uirtute ac fide dignos inueniens, hoc pręconium nostris exhibuit, cum gentē nostrā studeret non mediocriter honorare. Ait enim Hecateus: Quia propter māsuetudinē, atq; fidem, quā ei prębuere Iudei, Samariam regionē adiecit, ut eam sine tributis haberent.

Prole-
mausLa-
gus.

Similia quoq; sapuit post Alexandrū etiam Ptolemæus La-
gus, de Iudeis in Alexandria cōmorantibus. Nam Aegyptiaca eis castra commisit: arbitratus ea fide simul eorum et fortitudine cōseruanda, et in Cyrene credens se tutissime regnaturum, et non in alijs Libyę ciuitatibus, ad ea loca partem Iudeorum habitandi causa direxit. Post hunc autem

autem Ptolemæus, qui Philadelphus est appellatus, nō solū si qui fuere captiui apud eos nostrorū, omnes absoluit, sed & pecunias eis sepius condonauit: & (quod maximū est) desiderauit agnoscere nostras leges, & sacrarum scripturarum uolumina concupiuit: misitq; rogans destinari uiros qui ei interpretarētur legē: & ut hæc apprime cōscriberētur, diligentia hanc cōmisit nō quibuscūq; uiris, sed Deme-
trium Phalereum, & Andream, & Aristeu, ad hæc implēda cōstituit: quorū eruditionem propriarū literarū Deme-
trius differebat. Alij uero habebant custodiā corporis eis iniunctam. His ergo hanc diligentiam imperauit. Nō enim leges, & patrum nostrorum philosophiā discere cōcupi-
sceret, si his utentes despiceret, & nō potius ualde mirare-
tur: Quæ penē omnes in ordine progenitores eius, Mace-
donū reges ignorauere, habentes erga nos præcipuum fā-
miliaritatis affectum. Tertius nanque Ptolemæus, qui uo-
catus est benefactor, fortiter obtinens Syriam uniuersam,
nō dijs Aegyptiacis pro uictoria solēnitates gratificas im-
molauit: sed ueniens ad Hierosolymā, multas hostias sicut
nostri moris est, deo gratificauit, dignissimāq; dicauit or-
namenta uictoriæ. Philometor autem Ptolemæus, & eius
uxor Cleopatra, omne regnum commiscere Iudæis: & du-
ces totius fuce militiæ Onias & Dositheus Iudæi: quorū
nominibus derogat Appion, cum debuisset opera eorū po-
tius mirari, & gratias agere, quoniam liberauere Alexan-
driam, quā ueluti defendere se quis confingit. Nam dū re-
bellio surrexisset in Cleopatræ regno, & periculū pessimæ
perditionis insisteret, istorum labore ciuitas intestinis præ-
lijs est erepta. Sed postea, inquit, Onias ad urbem deduxit
exercitum paruum, cū esset illic Herinus præses Romano-
rum legatus: quod (ut ita dicam) recte atq; iuste factum est.

III 5 Ptole-

Ptole-
mæus
Philadel-
phus.Ptole-
mæus
Euerge-
tes.Ptole-
mæus
Philome-
tor.

Ptole-
mæus
Fiscon.

Ptolemæus enim qui cognominatus est Fiscon, moriēte suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, uolens reginam Cleopatram expellere, & filios regis, ut ipse regnū iniuste sibi met applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus cum bellū pro Cleopatra suscepit. Et fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autē deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nā Fiscon Ptolemæus cum aduersum exercitū quidē Oniæ pugnare præsumeret, omnes uero Iudeos in ciuitate positos cum filiis & uxoribus capiens, nudos atque uinctos elephantis subiecisset, ut ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in cōtrarium quæ preparauerat, euenire. Elephantis enim relinquentes sibi appositos Iudeos, impetu factō super amicos eius, multos ex ipsis interemere. Et post hæc Ptolemæus quidē aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus. Concubina uero sua charissima, quā alij quidē Ithacā, alij uero Hirenē denominant: supplicāte ne tantā impietatem perageret, & cōcessit, & ex his quæ egerat uel acturus erat, poenitentiam egit. Vnde recte hanc diē Iudei Alexandria constituti, eo quod aperte à deo salutē promerere, celebrare noscuntur. Appion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Fisconem gestum, Iudeos accusare præsumpsit, cum eos laudare debuerit.

De Cleo-
patra.

Is autem etiam ultimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, ueluti nobis improprians, quoniam circa nos fuit ignorata: & non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: uel circa generis necessarios, uel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, uel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores: quæ etiam sororē Arsi-

noem

noen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem
& fratrem insidijs: paternosque deos, & sepulchra pro-
genitorum depopulata est. Percipiensque regnum à primo
Cæsare, eius filio & successorì rebellare præsumpsit. An-
toniumque corrumpens amatorijs rebus, & patriæ inimi-
cum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios
quidem genere regali spoliens, alios autem demens ad ma-
la gerenda compellens. Sed quid oportet amplius dici, cum
illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est, maritum
& parentum communium filiorum, tradere cum exercitu
à principatu & assequi coëgit? Nouissime uero Alexan-
dria à Cæsare capta, ad hoc usque perducta est, ut saltem
hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudeos
perimere: eo quod circa omnes crudelis & infidelis exta-
ret. Putasne gloriandū nobis non esse, si quæadmodū dicit
Appion, famis tempore Iudeis triticū nō est mēsa? Sed illa
quidem poenam subiit competentem. Nos autem maximo
Cæsare utimur, teste solatij atque fidei, quam circa eū con-
tra Aegyptios gessimus: necnon & senatu eiusque dogma-
tibus & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita
comprobantur. Has literas Appionem oportebat inspice-
re, & secundum genera examinare testimonia sub Alexan-
dro facta, & omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu consti-
tuta sunt, necnon & maximis Romanis imperatoribus. Si
uero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commo-
rantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac
necessitatis frumentorum, non accusatio Iudeorum. Quid
enim sapiant omnes imperatores de Iudeis in Alexan-
dria commorantibus, palàm est. Nam administratio tri-
tici nihilominus ab eis, quàm ab alijs Alexandrinis trans-
lata est. Maximam uero eis fidem olim regibus datam
conser-

conseruauere, id est, fluminis custodiam, totiusq; custodiæ nequaquam his rebus indignos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam cum uos sitis Aegyptij, inter alterutros prælio magno et sine fœdere de religione cõtenditis? An certe propterea nõ uos omnes dicimus Aegyptios, et neq; cõmuniter homines, quoniã bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligentia nutrientes? cum genus utiq; nostrorũ unum atque idem esse uideatur. Si autem in uobis Aegyptijs tantæ differẽtiæ opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandria aduenerunt, si legibus à principio cõstitutis, circatalia permansere? Is autẽ seditionis causas nobis apponit: qui si cum ueritate ob hoc accusat Iudeos in Alexandria cõstitutos, cur omnes non culpare possit, eo quod noscamur habere concordia? Porro etiã seditionis autores, quilibet inueniet Appionis similes Alexandrinorũ fuisse ciues. Donec enim Græci fuere et Macedones hanc ciuitatem habentes, nullã seditionem aduersus nos gessere, sed antiquis cessere solẽnitatibus. Cum uero multitudo Aegyptiorum creuisset inter eos, propter cõfusiones temporũ, etiam hoc opus semper est additum. Nostrũ uero genus permãsit purũ. Ipsi igitur molestiæ huius fuere principiũ, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neq; prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet utentibus malis moribus Aegyptiorum, et antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso nanq; factum est quod nobis improperare præsumunt. Nam cum plurimi eorum non opportune ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos uocãt eos qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Aegyptijs neque regum quisquã uidetur ius ciuitatis fuisse largitus:

largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxere, Romani uero semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Appion dignatus est, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Appionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatē mediocritatēque Romanorū, quoniā subiectos non cogunt patria iura transcendere. Sed suscipiūt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimū est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate et uolentia conferuntur. Græcis itaque et alijs quibusdam, bonum esse creditur imagines instituire. Denique et patrum et uxorū filiorūque figuras depingentes exultant, quidam uero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. Alij uero et seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere uideantur? Porro autem legislator, non quasi propheta Romanorum potentiam non honorandam, sed tantam causam neque deo neque hominibus utilem despiciebat: et quoniam totius animati, multo magis dei inanimati, probatur enim inferius, interdixit imagines fabricare. Alijs autem honoribus post deum colendos non prohibuit uiros bonos, quibus nos et imperatores et populum Ro. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: et non solum quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudeorum talia celebramus: Verum cum nullas alias hostias ex cōmuni, neque pro filijs peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuū pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit aduersus Appionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem esse eos,

qui

Iudæi
imagines
non ad-
mittunt.

Contra
Possido-
nium &
Apollo-
nium.

qui ei huiusmodi fomitem præbuere, id est, Possidonium & Apollonium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum alijs non colimus. Mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incōgruas, nō se putant impie agere: dum sit ualde turpissimū liberis, qualibet ratione mētiri, multo magis de templo apud cūctos homines nominato, tāta sanctitate pollēte. In hoc enim sacrario Appion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudeos, & eū colere, ac dignū facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatū, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templū, & illud caput inuenisset ex auro cōpositum multis pecunijs dignū. Ad hoc igitur prius quidē, quoniā Aegyptius uel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquā debuerat increpare, cū nō sit deterior asinus fironibus & hircis & alijs, qui sunt apud eos dii. Deinde quomodo nō intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mēdacio. Legibus nāq; semper utimur hisdē, in quibus sine fine cōsistimus. Et cum uarij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorum uexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimū Titus Cæsar, bello uincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenere: sed purissimā pietatē, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia uero Antiochus neque iustā fecit templi deprædationē, sed de egestate pecuniarū ad hoc accessit, cum nō esset hostis, & super nos auxiliares suos & amicos aggressus est. Nec aliquid dignū derisione illic inuenit, multi & digni cōscriptores super hoc quoque testantur, Polybius Megalopolita, Strabon Capadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor temporum conscriptor, & Apollodorus, omnes dicūt pecunijs indigentē Antiochū trāsgressum fœdera Iudeorū,

& spō=

et spoliasse templum auro argentoque plenum. Hæc igitur Appion debuit respicere, nisi cor asini ipse potius habuisset, et impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Aegyptij crocodilis et aspidibus: quando eos qui ab istis mordentur, et à crocodilis rapiuntur, felices et deo dignos arbitratur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes viros onera sibi met imposita sustinentes. Et licet ad arcas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas ualde plagas accipiunt, quippe operibus et ad agriculturam rebus necessarijs ministrantes: sed aut omnium rudissimus fuit Appion ad componendum uerba fallacia, aut certe ex rebus initia sumens, hæc implere non ualuit, quando nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram uero fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposit: de quo hoc dicere saterit, quoniam qui de pietate loqui presumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum, per templa transire, quam sacerdotibus scelestæ uerba consingere. Isti uero magis studuere defendere sacri legem regem, quam iusta et ueraciam de nostris et de templo conscribere. Volentes enim Antiocho præstare, et infidelitatem ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est usus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta uero aliorum factus est Appion, et dixit Antiochum in templo inuenisse lectum, et hominem in eo iacentem, et propositam ei mensuram maritimis terrenisque uolatilium dapibus plenam, et obstupuisset his homo. Illum uero mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam ei solatium præbiturum: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: et iubente rege ut consia-

Aliud
 Appio-
 nis men-
 dacium,

ut consideret, & diceret quis esset, uel cur ibidem habitaret, uel quæ esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem, ait. Inquit esse se Græcum: & dum perageret provinciam propter uitæ causam, direptū se subito ab alienigenis hominibus, atq; deductum ad templū, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium præparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia prodidisse, & detulisse lætitiā: deinde suspiciōē, postea stuporem, ac postremum consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudeorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodā tempore constituto. Et comprehendere quidē Græcū peregrinum, eūmq; annali tempore saginare: & deductū ad quādam syluam, occidere quidem eum hominem, eius corpus sacrificare secundum suas solennitates, & gustare ex eius uisceribus, & iusiurandū facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis pereuntis abijcere. Deinde refert eum dixisse paucos iam dies debita sibi met superesse, atque rogasse, ut erubescerent Græcorum deos, & superantes in suo sanguine infidias Iudeorum, de malis eum circūstantibus liberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantum omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam cōscripsere. Non enim præsumpsit aliquid tale, ut ad templum accederet: sed sic autem inuenit non sperans. Fuit ergo uoluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine deo, quāta iussit mēdacij superfluitas, quā ex ipsa re cognoscere ualde facillimum est. Nō enim circa solos Græcos discordia legū esse dignoscitur,

sed

sed maxime aduersus Aegyptios & plurimos alios. Quem enim chorum nō contigit aliquando circa nos peregrinari: ut aduersus solos renouata coniuratione, per effusionem sanguinis ageremus: uel quomodo possibile est, ut ad has hostias oēs Iudæi colligerētur, & tantis milibus ad gustāda uiscera illa sufficerent, sicut agit Appion: uel cur inuentum hominem quicumque fuit (nō enim suo nomine conscriptus) aut quomodo eum in suam patriam rex nō cum pompa deduxit dum posset. Hoc faciēs, ipse quidē putari pius, & Grecorum amator eximius, assumere uero contra Iudæorum odium solatia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non uerbis sed operibus decet arguere: Sciunt igitur omnes, qui uidere constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singule propriam secundū legem habere custodiam. In exteriorē itaque ingredi licentia fuit omnibus, etiam alienigenis: mulieres tantummodo mēstruate transire prohibebantur. In secundam uero porticū cum Iudæi ingrediebantur: eorumq; cōiuges cum essent ab omni pollutione munde. In tertiam, masculi Iudæorū mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum uero soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta uero est circa omnia prouidentia pietatis, ut secundum quasdam horas sacerdotes ingredi constitutū sit. Mane etenim aperto templo, oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderet templum. Denique ne uas aliquod portari licet in templum, sed erant in eo solummodo posita altera mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia & in lege conscripta sunt: Etenim nihil

m m m

amplius

amplius neque ministeriorum aliquorum ineffabilem agitur, neque intus ulla epulatio ministratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationemque gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, et harum tribuum singule habeant hominum plusquam quinque milia, sit tamen observatio particulariter per dies certos: et his transactis, alij succedentes ad sacrificia ueniunt: et congregati in templum mediante die à præcedentibus clauēs templi, et ad numerum omnia uasa percipiunt, nulla quæ ad cibum aut potum attineant in templo delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia preparantur. Quid ergo Appionem esse dicimus, nisi nihil horum examinantem, uerba incredula protulisse? Sed turpe est, historiæ ueram notitiam si proferre Grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem præternisit. Homines autem Græci comprehensione finxit, et pabulum ineffabile, et ciborum opulentissimam claritatem. Et peruios ingredientēs, ubi, nec nobilissimos Iudeorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere ueritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrabere tentauere. Rursumque tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Iudeos haberent, longo quodā tempore in aliqua ciuitate Iudeorum, qui in ea Apollinem colebant, uenisse ad Iudeos, cuius hominis nomen dicitur Zabidon: Deinde qui eis promississet traditurum se eis Apollinem deum Doricensium: uenturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, et adducerent omnem multitudinem

Aliud
Appio-
nis fig-
mentum.

dinem Iudeorū. Zabidon uero fuisse quoddā machinamē-
tum ligneū, & circūposuisse sibi, & in eo tres ordines in-
fixisse lucernarū, & ita ambulasse, ut procul stantibus ap-
pareret, quasi stella per terram iter agens. Porro Iudeos
inopinabili uisione obstupuisse, & lōge cōstitutos tenuisse
silentiū. Zabidon uero multa quiete ad templum uenisse,
& aureum detraxisse asini caput. Sic enim urbane conscri-
bit, & rursus Doram uelociter aduenisse. Igitur & nos
dicere possumus, quia asinū, hoc est semetipsum, Appion
grauat, & facit stultitia simul & mēdacijs oneratū. Loca
nanq; quæ non sunt, conscribit: & ciuitates nesciens trans-
fert. Idumæa enim prouinciæ nostræ cōfinis est, posita iux-
ta Gazam, & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In
Phœnice uero iuxta montem Carmelum Dora ciuitas ap-
pellatur, in nullo concordans Appionis oblocutionibus.
Quatuor enim dierū itinere procul est à Iudæa. Cur itaq;
nos rursus accusat, eo quod nō habeamus cōmunes cū alijs
deos, si sic facile credidere patres nostrī ad se uenturum
Apollinem, & cū stellis eum ambulare super terram puta-
uere? Lucernā enim primo nūquā uidere, qui licet & tan-
ta & talia cōcelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei am-
bulanti per prouinciā ex tātis milibus obuiauit. Desolatos
etiam uiros custodibus comperit, & hoc tempore prælii.
Cætera iam relinquo. Ianuæ uero templi altitudine quidē
erant cubitorum sexaginta, latitudine uero uiginti, omnes
deauratæ, & penē auro puro confectæ. Has claudēbant
nō minus quā uiri ducenti diebus singulis: & relinquere
 eas apertas, nefandissimū nimis erat. Facile eas lucernifer
 ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput
 æstimabatur: quapropter dubium est, utrum hoc caput Za-
 bidon denuo reuocauit. An certe sumens Appion, introdu-

m m m 2

xit in

xit in templum, ut Antiochus inueniret? Vnde ut secundo Appioni aliquā mentiendi daret occasionem, & conscribendum banirantium per deum factorem cœli & terræ & maris nulli Iudeos facturos alicnigene, & maxime Græcis. Oportebat autem mentientem absolute dicere, nulli facturos alicnigene, & magis Aegyptijs, sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iurciurando congruere: Ab Aegyptijs utiq; nō propter malignitatē suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autē plus locis quā studijs sumus abiuncti, ita ut nullæ inter nos & illos inimicitie & zelotypiæ esse noscantur. E diuerso nanq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorum quidam permansere, quidā uero perdurarc nō ferentes, denuo recessere. Hoc tamē iusiurandum nunquā se quisquā audisse meminit apud nos habitum, sed solus Appion (ut uidetur) audiuit. Ipse utiq; cōposuit nimis. Igitur hæc maxima cōpositio, etiam in futuro dicenda, Appionis admiratione dignissima est. Quarum rerū hoc affirmat indicium, quia neque legibus iustis utamur, nec deum colamus ut cōuenit, & diuersis gētibus seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cum utiq; principalis ciuitas Romanorū sit, cuius ciues soli ab initio regnare atq; nō seruire cōsueuerunt. Quis etenim ab horū magnanimitate se ualeat abstinere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonē quē Appion locutus est, quando paucis contigit in principatu cōtinue præsidere, & nō rursus alijs facta mutatione seruire. Plurimæ nanque gentes alijs obedire coactæ sunt: soli autem Aegyptij, eo quod refugiant (sicut aiunt) in eorū prouinciam dii, atq; saluentur nigrantes in effigies bestiarum, honorē præcipuum inuenerunt, ut nulli famularentur horum qui Asiam Europamq; tenere: qui scilicet

scilicet unam diem ex æuo totius seculi nō habuere libertatem, neq; apud indigenas dominos, neque apud externos. Nā quemadmodū eis usi sint Persæ, nō semel solummodo, sed frequenter uastantes urbes, templa uertentes, amputatos apud eos interficientes deos, impropere nō studio. Nō enim conuenit stultitiam nos indocti Appionis imitari: qui neq; casus Atheniensium, neq; Lacedæmoniorum animo suo cōcepit, neq; alios quidem fortissimos, quorū summi diuersis uitæ sunt calamitatibus sauciati. Dimitto dirutam Atheniensium arcem, templū Ephesinū & Delphos, aliāq; multa, pro quibus intulit, sed potius inferētibus impropria. Nouus autē accusator nostrorum Appion inuentus est, malorū suorum apud Aegyptum gestorū prorsus oblitus. Sed Sesostris eum, quem refert fabula regē fuisse Aegypti, ut creditur, excæcauit. Verūtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem, qui multas subdidere gentes. Sed de his modo superscendum est: que uero cunctis nota sunt, Appion modis omnibus ignorauit: quoniam Persis, & post illos principibus Asiæ Macedonibus, Aegyptij quidē seruiere, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi cōsistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis uiginti & cētum, usq; ad Pompeium Magnum. Et dum uniuersi sunt expugnati à Romanis principibus, omnū soli propter fidem suam maiores nostri auxiliares & amici fuere. Sed queritur quia uiros mirabiles nō præbuimus, uel ut quorundam artium inuentores, & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & aliquos huiusmodi. Deinde quod potius est mirandum, semetipsum his adiecit, & beatificat Alexandriam, quia ciuem talem habere meruit, quod rite facit. Oportebat enim ut ipse sui testis existere

mm m 3 rect, qui

ret, qui alijs omnibus sic importunus & callidus esse uidebatur, & uita uerbosq; corruptus. Quapropter recte quilibet Alexandriae cōdoletur, si super isto aliquid magni sapuerit. De uiris autē qui fuerē apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciūt qui uoluerint nostrae antiquitatis libris incumbere. Reliqua uero quae in accusatione conscripta sunt, dignū erat forte sine satisfactiōe relinquere, ut ipse sui potius & aliorū Aegyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quod animalia cōsuea sacrificemus, & nō uescamur carnibus suillis: Sed & circuncisionē genitalium uehemēter irridet. De nostrorum quidē animalium peremptione, cōmunio nobis est cum alijs hominibus uniuersis. Appion autem sacrificantes nos redarguens, increpat semetipsum, cū genere sit Aegyptius. Nō enim Græcis aut Macedonibus aduersatur. Isti enim optāt sacrificare Hecatomben, id est, centum boum, suis dijs, & sacerdotibus utuntur ad epulas. Quae cum ita sint, nō propterea cōtigit mundum animalibus desolari, quod Appion expauit. Qui tamen si solennitates Aegyptiorum sequerentur, mundus quidem hominibus ferocissimis aut bestijs impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriūt. Etenim si quis eū cōsuleret, quos putaret omnium Aegyptiorum esse sapientes atque deicolae, sacerdotes sine dubio fateretur. Haec enim duo dicuntur sibi et ab initio à regibus esse praecepta, ut deos colant, & sapientiam diligant: quod illi facere praecipue iudicantur: qui tamen & circunciduntur omnes, & à porcinis abstinent cibis. Sed neque ullus alter Aegyptiorum cum eis dijs sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Appion, quando pro Aegyptijs nostras detractiones cōponens, illos uidetur potius accusare, qui nō solum utuntur solennitatibus, quas in nobis culpat iste: sed etiam alios circuncidi

circumcidi docet, sicuti dixit Herodotus. Vnde recte mihi uidetur Appion, propter patriæ suæ leges multam soluisse blasphemie. Etenim necessario circumcisis circa genitalia, uulnera ei facta nihil ei circum profuerunt, & putrefactis magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapietes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere, & aliorum minime permanere. Iste uero suas quidē leges effugit, de nostris uero mentitus est. Hic itaque terminus uitæ fuit Appionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet.

Quoniam uero & Apollonius Molon, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantia quam per insaniam de legislatore nostro Mose, & legibus uerba protulere, nec iusta nec uera: dum illi quidē uelut mago atq; fallaci derogant, leges autē malitiæ apud nos nulliusq; uirtutis affirmant esse doctrices, uolo breuiter & de omni cōuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) proferre sermonē. Reor enim fore manifestū, quia & ad pietatem alterutrū, uniuersalemq; clementiam: insuper ad iustitiam laborūmq; tolerantiam, & ad cōtemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, ut nō cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionē hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continue, sicut Appion, instituit, sed dispersim. Quippe tamen aliquando quidem nos sine deo & hominibus odiosos appellat, aliquādo uero formidinem nobis impropere: & ē diuerso, rursus aliquando de præsumptione fastum gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiores Barbaris: & propterea nullum inuentum nos solos uitæ utile comperisse. Hæc autem omnia manifeste redarguuntur, dum uni-

mm m

uersa

uersa contrario quàm ab eo sunt dicta monstrantur, & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si uero coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, cuius rei culpabiles illi sunt, qui nostras solēnitates tanquàm malas dicere uoluerunt? Quibus neutrum puto remanere quod dicant, neque quia eas habemus leges, quarum ego capitales & summas ad increpandum positurus sum, æque, quia præcipue in legibus proprijs perdidimus. Paululum ergo sumens onus, uolo prius edicere, qui sint eorum qui sine lege & ordine uiuunt. Hi qui ordinis & communium legum amatores extiterunt, & primi hoc inchoauerunt, recte mansuetudinem nostramq; uirtutem præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatē referre, ut imitatores aliorum uideantur existere, & nō ipsi potius alij, ut legitime uiuere debeant, exponere: His igitur hunc in modum habentibus, uirtus legislatoris est meliora cōsiderare: & his qui usuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia recte sunt. Populi uero est, ut in omnibus quæ cōstituta sunt, perduret: & neq; felicitate procedente, neq; calamitatibus ali quid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quorumlibet qui memorantur legislatorum antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrenus, & omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atq; recentes, quātum ad illum comparati, esse noscuntur: quando nec ipsum nomē legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc usus est nomine. Non enim secundum legem, sed indiffinitis sententijs, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiā multo tempore permansere, tantum moribus utentes, & nō scripto, & multa horum semper secundum euentum casuum

casuum permittentes. Noster uero legislator antiquus existens, hoc etenim undique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur: semetipsum prae-buit optimum principem populorum, et consiliatorē magnū. Sed instructionem totius legis uitae constringens, eis suasit hanc libenter excipere, et firmissime inclita scientia custodire. Primitus autem eius magnitudinis opera uideamus. Ille nanq; progenitorū nostrorū relinquentiū Aegyptum, et ad terram propriam remeātium, multa milia sumens, ex plurimis et impossibilibus rebus cautissime liberauit: et in aquosam eos, et multum arenosam oportebat transire uiam, bellāq; deuincere: et filios ac uxores, praedamq; bello seruare: in quibus dux egregius et cōsiliarius sapiētissimus, et tutor ueracissimus fuit uniuersorū. Omnē siquidem multitudinem in semetipsum pendere fecit, et cū omnia quae uellet persuadere posset, in nullo horum uindicauit sibi potestatem: sed in quo maximo tempore potestatem sibi arrogat, et tyrānidem praesules rerū, et populum frequenter plurima iniquitate uiuere cōsuescunt, in hac ille potentia constitutus, e diuerso magis iudicauit agendum pie, et plurimam exhibere alijs aequitatem, ipse uirtutem praecipuam se credens cunctis ostendere, et salutem firmissimam praebere sequacibus bona uoluntate. Et maximis actibus in singulis casibus usus est. Quapropter recte iudicabat, ducem atque consiliatorem se deum habere: et primitus sibi met satisfaciens, quia secundum illius uoluntatem uniuersa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere, ut etiā apud plebē haec opinio permaneret. Nanque dum respicere suam uitam credunt, delinquere non praesumunt. Huiusmodi quidē noster legislator fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniuste promittunt;

nunciant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minorem: & post eum legislatores alij. Nanque quidem eorum leges positas animo dicebant, alij uero eas in Apollinem & uaticinium Delphicum referebant, siue pro ueritate hoc credentes, seu facile suadendum iudicantes populo. Qui uero præcipuas leges instituerint, uel qui iustissime de dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis legibus facta cõparatione conspiciere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particulatim, gentiũ atq; legum apud cunctos homines differentiæ sunt. Alij siquidẽ monarchis, alij uero populo potestatem reipub. cõmiserunt. Noster uero legislator nihil horum intendens, ueluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat uerbi, diuinam rempublicam declarauit: deo principaliter conuersationem nostrã atque potestatem excellenter assignans, & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquã causam bonorum omnium uniuersis hominibus existẽtem: & quæcunque cõtingit eos in angustijs supplicasse, illius non latuisse uoluntatem, neq; quicquã eorum quæ gessere, uel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnum uero cum esse monstrauit, & ingenuum, immutabilẽ per tempus, æternum, & omni specie mortali pulchritudine differentem, & ipsum nobis notum: qualis autem sit secundum substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaque ut de deo saperent prudẽtissimi Græcorum, qui quidem eruditi sunt, illo utique sciendi præbente principia, nunc dicere prætermitto, quia non optima & congrua dei naturæ atque magnificentie sunt, ualde testatur. Pythagoras enim, & Anaxagoras, & Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, uidetur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidẽ ad breue philosophãtes, populo suppositionũ opinionibus iam cõscriptã ueritatẽ dogmatis proferre

proferre timuere. Noster uero legislator opera præbens
 consonis uerbis suis, nō solum his qui cū eo erant satisfecit,
 sed etiā qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabili-
 ter inspirauit, & causam legislationis ad utilitatis modum
 semper adduxit. Non enim partem uirtutis dei culturā di-
 xit, sed huius partes alias esse perspexit atq; cōstituit. Idē
 fortitudinē, iustitiā, & in omnibus ciuium concordiam ad
 alterutros. Cunctæ nanq; actiones & studia, uniuersiq; ser-
 mones, ad diuinā referuntur per omnia pietatem. Nō enim
 hoc inexamiatum aut indefinitū ulterius dereliquit. Duo
 siquidē sunt totius discipline & moralis institutionis mo-
 di, quorum unus quidē sermone doctōr est, alter uero exer-
 citatione morum: quæ cum ita sint, quidam legislatores sen-
 tiendo sunt discreti, & alterum horum modū sibi placitū
 assumentes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij qui-
 dem & Cretes moribus erudiebantur, non uerbis: Athe-
 nienses uero, & penē omnes alij Græci, quæ quidē oportet
 agi percipiebant suis legibus: asuescere uero ad hæc ope-
 ribus, minime ualucere. Noster autem legislator hæc ambo
 multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes mo-
 rum dimisit non traditas, neque leges sermone reliquit in-
 comptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & unicuique di-
 cto cōueniēte, nihil neq; minimarū escarū sub potestate uo-
 luntatis utentium dereliquit. Sed & de cibis quibus conue-
 nit abstineri, & qui sumendi sunt, uel quæ dieta commu-
 nis esse uideatur, necnon & de opcribus, labore simul &
 requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus
 ueluti sub patre atque domino uiuētes, neque uolētes quic-
 quā neque per ignorantiam delinquamus. Nō enim igno-
 rantibus poenam posuit, sed optimam & necessariā corre-
 ptionem mōstrauit legē. Quapropter nō semel audire, nec
 secundo

secundo uel sepius: sed in unaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionē congregari precepit uniuersos, eamq; perfecte cōdiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscūtur. Et intantum plurimi hominum porrò sunt, ut secundum proprias uiuāt, quia penē eas ignorant. Et cum peccauerint, tunc agnoscunt ab alijs, quam legem probantur esse prauaricati. Sed etiam uiri maxima cū gloria & principalia gubernantes, profitētur ignorationem. Scitos nanque sibi faciunt aspidere ad dispensationem rerum, & experimentum legis habētium: Nostrorū uero quemlibet cum legis interrogat, facilius quā nomē suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discētes, in animo uelut inscriptas, & rarius quidē qualibet trāsgrēditur. Impossibile autem est supplicium deuitare peccantē. Hoc itaque primum omnium mirabilem consonantiam nobis instituit. Nam unam quidem habere & eandem de deo sectam, uita uero ac moribus differre, nihil ab inuicem optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. Apud nos etenim solos, neque de deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios, sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cum non solum à fortuitis, quod uisum fuerit unicuique, profertur: sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebro præsimitur: quando alij quidem totam dei naturam sermonibus perimere tentauerunt: alij uero eius prouidentiam ab hominibus abstulere. Neque in studijs uitae differentia ulla conspicitur, sed communia quidem opera omnium apud nos existunt. Vnus non de deo sermo concors est, asserens illum cuncta respicere, sed etiam de ipsius uitae studijs. Et quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinæ pietatis adduci: à mulieribus nostris & à seruis quilibet auerti. Pro qua re illatas nobis calumnias

calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus uiros inuen-
tores nouorum operum seu uerborum contigit oriri. Alij
siquidem in nullare paterna perdurare optimum esse pu-
tant, & præcipue transgressoribus sapientia robur assi-
gnant. Nos autem è diuerso, unam esse prudētiam atque
uirtutes existimamus, nihil penitus uel facere uel cogitare
contrarium his, quæ antiquitus sancita noscuntur: quod
scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. Nam
ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe corre-
pta redarguuntur. Apud nos autem, qui credimus ab ini-
tio positam legem diuina uoluntate, nihil aliud pium est,
quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim eius
quicquàm mouere potest, aut quid melius adinuenit, uel
quis ab alijs tanquàm præcellentius ad statum reipublicæ
nostræ migrauit: aut quæ poterit esse melior atque iustior,
quàm ea quæ deum quidem principem omnium esse confir-
mat. Sacerdotibus autem in communi quidem res preci-
puas dispensare permittit. Summo uero pontifici aliorum
sacerdotum principatum competenter iniungit. Quos
utique non diuitijs, neque alijs quibusdam spontaneis au-
ditatibus præcellentes, legislator ad culmen huius honoris
instituit: Sed quicumque sapientia uel temperantia alijs præ-
stare noscuntur, eis præcipue culturam diuinæ placationis
coniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studio-
rum integra diligentia custoditur. Contemplatores etenim
omnium, atque iudices contemptionum, & punitores cula-
pabilium sacerdotum esse decreti sunt. Quis ergo prin-
cipatus, quod regnum erit hoc sanctius, uel qui honor deo
potius cooptabitur, cum omnis quidem populus sit præpa-
ratus ad pietatē, summa uero diligētia sacerdotibus sit in-
dicta, & uelut quædā festiuitas gubernetur uniuersa respu-
blica?

De sacer-
dotibus.

De cultu
diuino.

blica? Cum enim ministeria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequiverunt, ea uidelicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, et incommutabili uoluntate solēnitatis opus per omne seruamus eum. Quæ igitur sunt præcepta uel interdicta simplicia, siue nota, dicamus. Primum quidem de deo est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisq; sufficiens, principium et mediū et terminus. Inter omnia operibus quidē et muneribus clarus, et totius rei manifestus. Forma uero et magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis namque materies comparata ad huius imaginem, licet sit pretiosa, tamen pro nullo est: cunctaque ars ad illius imitationis inuētum, extra artem esse cognoscitur: nihil simile neq; uidemus, neq; possumus suspicari, neque coniungere. Sanctum est: Videmus eius opera lumen, cælum, terram, solem, lunam, flumina, mare, animalium nationes, rediciones fructum: hæc deus fecit, non manibus neq; laboribus, neque quibusdam indiguit sibi cooperantibus, sed ipso uidente bona repente facta sunt. Nunc homines cōuenit uniuersos, siqui uolunt, eum placare exercitatione uirtutis. Modus enim diuinæ placationis iste sanctissimus est. Vnum templum unius dei, commune omnium communis dei cunctorum. Gratum namq; semper est omne quod simile est. Hunc placant quidem sacerdotes semper. Præcedit uero istos primus secundum genus, qui ante alios sacerdotes sacrificabit deo, custodiet leges, de dubijs iudicabit, et punit lege cōuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacebit, tanquā qui in ipso deo impie gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram uel ebrietatem attinentes. Hæc enim non placent deo: quæ res occasio potius iniuriarum simul et expensarum est. Deus enim temperatos, ordinatosq;

et boni

& boni generis diligit, & ut præcipue sacrificantes caste
 uiuamus. In sacrificijs autẽ pro cõmuni salute primũ opor=
 tet orare, deinde singuli pro semetipsis, quomodo omnes
 socij sumus. Et qui hoc consortium suæ uitæ præponit ma=
 xime, deo gratissimum est. Supplicatio uero fit ad deũ uo=
 tis ac precibus, non ut bona præstet. Hec enim ipse sponte
 contulit uniuersis, & uno deposuit. Sed ut hoc suscipere ua=
 leamus, susipientesq; scruemus, purificationes in sacrifi=
 cijs lex decreuit. De omni excubij excommunicatione à
 muliere facta, & alia multa conscribere, ualde longissimũ
 est. Huiusmodi erga de deo, & eius placatione sermo est.
 Ipse autem simul etiam lex est. Quosdam autem mouit lex ^{De con-}
 per mixtionem per naturam ad coniugem, si tamen pro fi- iugio.
 liorum causa procreandorum agatur. Masculorum uero
 in masculos ualde iudicauit inimicas: & tentantes horum,
 morte decreuit dignos. Nubere uero iubet, non respicien=
 tes ad dotem, neque uiolenter arripere, sed neque dolo uel
 fallacia suadere. Dispensationem uero potius fieri per eũ,
 cuius noscitur esse potestatis, & per cogitationem oppor=
 tunam. Mulier autem inferior, inquit, est uiro per omnia.
 Obedit igitur non ad iniuriam, sed ut sit sub regimine con=
 stituta. Deus enim uiro potestatem dedit. Cum hac ergo
 coire decet maritum solummodo. Alterius uero experien=
 tiam habere nequissimum. Siquis autem hoc egerit, declina=
 tio nulla mortis. Neque uim fieri uirgini alteri desponsata:
 neque si suaserit, nuptæ filios nutrire præcepit. Vniuersis
 autem mulieribus interdixit, uel celare quod statum est,
 uel aliam machinationem corrumpere filij. Nanq; moecha
 trix est anima demolies, & genus imminuens. Igitur si quis
 ad concubitus, corruptionemque transierit, immundus.
 Oportet aut etiam post legalem commixtionẽ uiri, mulie=
 res

De fune-
ribus.

res lauari. Hoc enim partem animæ polluere iudicauit: inflata namq; corporibus uulneratur. Dum hoc fit aliquam propter purificationis causam, talibus imperauit. Sed neq; in filiorū natiuitatibus cōcessit epulationes aggregari, & fieri occasiones ebrietatis: sed temperatū esse repente principium. Iussitq; literis erudiri propter leges, & nosse progenitorum actiones, ut actus imitētur: & cū legibus educati, neq; transgrediātur, neque cogitationē ignorationis habere iudicentur. Prospexit autē etiā funeribus mortuorū, benēq; pretiosæ ad sepeliendū celebrentur exequiæ. Neque insignium fabricā sepulchrorū, sed necessaria quidē circa prolationē funeris imperauit domesticos adimplere. Omnibus autē uiuentibus legitimū esse constituit, ut aliquo moriente & cōcurrant, & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiā domesticos funere celebrato: ut longe procul sit, quā sic uideatur quis mundus esse, cum fecerit homicidiū. Parentū honorē post deū esse cōstituit: Et qui nō repensat eorū gratiæ, sed in qualibet parte cōtristat, præcepit esse lapidandum. Iubet etiā omnibus senioribus honorē iuuenes exhibere, quoniā cunctorum senior deus est. Nihil prætermittit celebrandum apud amicos: nō enim amicitie sunt apud eum, cui omnia non creduntur. Et licet aliquæ inimicie proueniant, prodi tamen ad arma prohibuit. Si quis autem arbiter munus acceperit, morte multatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisquā non posuit, nō auferat: & aliena non tangat: mutuans non accipiat usuras. Hæc, & his multa similia, communionem cōtinent nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habenda, docuerit legislator, referri dignum est. Videbitur enim omnibus optime prospexisse deum, eo
ita sens

itassentiente. Neque propria corrūpimus, neque participa-
ri rebus nostris uolentibus inuidemus. Quicumque enim uo-
lunt sub nostras conuersari leges, accedētes ad ea cum mu-
nificētia suscipit, non genere solummodo, sed etiam uolun-
tate uitæ putans esse consortium. Eos autem, qui transito-
rie misceri solennitatibus, non alia tamen exhibenda consti-
tuit. Idem omnibus præbendum, ignem, aquam, cibum, iter
ostēdere, non spernere aliquem insēpultum: Mitissime etiā
circa hostes quæ sunt agenda sanciuīt, ut neque terra eorū
exuratur, neque arbores fertiles incidantur: Sed etiam spo-
liari eos qui in bello cecidēre, interdixit: & captiuis pro-
spexit, quatenus eorum amoueat inīuria, & maxime fœ-
minarum. Sic autem alumnīs mansuetudinem atque clemen-
tiam studuit edocere, ut etiā de animalibus irrationabilibus
non taceret: sed horum tantummodo utilitatem legitimam
concedens, ab omni nos alia causa prohibuit. Quæcunque
enim ueluti supplicātia oriuntur in domibus, hæc interdi-
xit occidi: sed neque parentes denique præcepit auferri. Et
licet inimica sint animalia, eis tamen parcendum esse sanc-
iuit. Sic undique, ea quæ ad mansuetudinem pertinent obser-
uauit: doctrinalibus quibus quidem, sicuti prædictum est, le-
gibus utens, & aliarūsus contra transgressores causa pu-
nitionis sine excusatione defigens. Damnum nanque in plu-
rimis causis transgredientium, mors est. Si adulterium cō-
miserit aliquis, suum puellæ fecerit. Si masculo turpe tenta-
mentum præsumpserit, lege comburatur, aut patiatursusti-
nere tentatus. Similiter autem est lex inēuitabilis & in ser-
uis, sed etiam de mensuris, uel si quis de ponderibus dolum
fuerit operatus, & de iniusta uenditione, ac fraude uel fide
traxerit alienam rem, aut quod non posuit, abstulerit: cōhi-
bendi hi sunt uindicta, nō quali apud alios, sed nē ualde ma-
iori.

nnn

iori.

iori. De iniuria uero parētum, uel impietate quæ sit in deo, licet tentet hoc aliquis, mox peribit. His itaque secundum legem uniuersam honor tribuitur, non argenti, non auri, neque coronæ capitis, aut cuiusdam prædicandæ festiuitatis: sed unusquisque testem habens consciētiam suam, ualde proficit, legistatorem prophetante, & de eo fidem condonāte firmissimā his qui seruauerunt leges: & licet pro eis mori contingat aliquibus, concurrunt tamen alacres ad occisum. Dedit enim deus rursus fieri, ut uita melior possit ex mutatione conferri. Piget itaque nunc hoc me cōscribere, nisi opera essent omnibus manifesta. Quoniā multi & plerumque olim nostrorum progenitorum, ne uel sermonem solummodo extra legem proferrent, omnia passi sunt sustinere uiriliter: uel si honorari cōtigit apud omnes homines nostram legem, & uoluntariam legis consequentiā esse manifestam, imbuebant Græcos maiores nostri, etiam extra regionem propriam constituti: huiusmodi siquidem rectā sententiam habent, & tam gloriosam de deo: talesque leges multo seculo sic firmissime custodiri, omnes arbitror admirari, propter frequentes apud nos factas mutationes. Denique eos qui conscribere proxime de repub. & legibus tētauerunt, tāquā de incredibilibus compositionibus quidam frequenter accusant, dicētes, quoniam impossibilia sumpserint argumēta. Et alios quidem relinquo philosophos, quicumque huiusmodi negotium in suis cōscriptionibus habuerunt. Plato mirabilis apud Græcos, tāquā de honestate uitæ præcedens, & uirtute sermonum & persuasione philosophiæ cunctos excellens, ab his qui dicebāt pessimū esse de repub. cōscribere illusus & diuulgatus, penē perēptus est: cum utique qui illius uerba considerauerit, frequenter & facile reperiet, quæ etiam consuetudini plurimorum proxima

Plato perēptus.
ne perēptus.

proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia ueram de deo opinionem propter ignoratiam plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem uerba uana esse putat, & multa potestate composita atque cōscripta, & maxime de legislatione prolata. Lycurgi uero mirantur, & Spartani cuncti concelebrant, quoniam illorum legibus plurimo tempore perdurarunt. Ergo hoc manifestū uirtutis indicium est, in legibus permanere. Si uero Lacedæmonios admiratur, illorū tempus assumat, sciētes amplius duobus milibus annis nostrā cōstitisse Rē. & ipse super hæc sciant, quoniā Lacedæmonij quidē omni tempore quo apud se habuere libertatem, perfecte uisi sunt custodisse leges. Cum uero circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, penē cunctarū legū obliiti sunt. Nos autē multis casibus cuolutis propter regum Asiæ mutationes, neq; in nouissima mala ueniētes, à legibus sumus alienati: nō uacationis, nec epulationis causa seruantes eas: quando si quis considerare uoluerit multo ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis quā Lacedæmonijs uidebit impositos. Illi siquidem operātes terrā, & neque circa artes exercitiū habētes, sed ab omni operatione remissiores, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebāt, alijs ministris in omnibus uitæ necessarijs rebus utētes & cibum paratū ab illis accipiētes, solū opus bonum atq; clemēs iudicātes ad faciendū & patiendū, quatenus praeualerēt aduersus omnes, contra quos bella susciperēt, quia neq; hoc adipisci potuerūt, dicere superpono. Nō enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorū subito legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidere. Putāsne, & apud nos, non dico tāti, sed duo uel tres agniti sunt, proditores effecti legum, uel mortē, non dico illā, facile quæ solet præliantibus

n n n 2

euenire:

cuenire: sed eam quæ cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate uidetur accedere. Quam (ut ego puto) quidam præualentes, nobis non per odium subiectis imposuere, si qui sunt homines, qui nō tantummodo esse credant pessimum, si agere quicquā extra leges suas uel sermonē apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet, si mortē fortissime toleramus pro legibus, & ultra alios uniuersos. Non enim quæ leuia uidentur nostris studijs alij facile patiuntur, hoc est, operationem, cibiq; simplicitatē: & ut nihil frustra, neque fortuito, quod quisq; desiderat uescatur, aut bibat, aut ad cōcubitum quēlibet accedat, aut splēdide uestiatur, aut sine nobilitate uacet. Sed illud attendendum est, si gladijs utentes, & hostes ab inuasionē fugātes, præcepta legis circa cibos nequaquā infringimus. Nobis itaque gratum est propter hæc legibus obedire, & illis fortitudinis causas ostendere. Proinde *Lyfimachi* & *Molones*, & quidem huiusmodi alij conscriptores, improbi sophistæ, adulescentium deceptores, quasi uehementer nobis prauissimis existentibus, derogare contendunt. Ego nollem de legibus alienis examinationem efficere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potius accusare. Et ut neque irridere, neque blasphemare debeamus eis, qui apud alios putantur dii, aperte nobis legislator interdixit propter ipsam appellationem. De accusatoribus autem proiectiones suas non increpare uolentibus, tacendum non est, cum utique nō à nobis nunc sermo compositus eos arguere uideatur, sed à multis probabiliter iam præmissus. Quis igitur eorum qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, nō redarguit nobilissimos poëtas & præcipue legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populus inseruere, dicentes eos è numero quidem quantos ipsi uoluerunt,

luere, ex alterutris uero & diuersis natiuitatibus procre-
 tos? Hos autem diui dentes locis, habitaculis, tanquam ge-
 nerationes animalium, alios quidem sub terra, alios in ma-
 ri, seniores autem eorum in tartaris uinctos esse dixere:
 quibuscunque distribuere cœlum, his sermone quidem pa-
 trem, operibus autem tyrannum atque dominum superpo-
 suere. Propterea aduersus eum cōstituere insidias per ixo-
 rem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt ge-
 neratam, ut alligantes eum appenderent, sicut ipse ille suū
 dicitur patrem. Hæc iuste accusatione digna conquerun-
 tur, qui sapientiæ uirtute præcellūt. Hi super hæc deriden-
 tes adiungunt: Si decorum alios quidem ephebos & adulescē-
 tes, alios autem seniores & barbatos esse credendum est,
 alios constitutos superantes, & quendam fabrum, aliā ue-
 ro textricem, aliam uero peregrinantem, & cum homi-
 nibus contendentem, alios autem citharizantes aut arcu
 gaudentes, deinde inter alterutros seditiones effectas, &
 propter homines contentiones constitutas, ut non solum
 alterutros alterutris manus immitterēt, sed etiam ab omni-
 bus uulnerati lugerent malāque perferrent: & quod super
 omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis ute-
 rentur: quomodo non erit incongruum amores & concupi-
 scentias ad uniuerfos attinere, simul masculos & ad foemi-
 nas: Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à
 semetipso, impregnatasque mulieres, diruptas submersasque
 sperneret, & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest,
 factos conscriptos, neque sine lachrymis eorū perferre mor-
 tes. Bona sunt hæc, & his alia consequentia, id est, adulte-
 rio in cœlo uiso, & sic impudenter a dijs celebrato, ut iam
 alij zelare se profiterentur tali passione conscripti. Quid
 enim alij facturi nō essent, dum neque senior atque rex ua-

luisset impetū suum à mulicrum permixtione retinere: alij uero dum seruiantes hominibus, & nunc quidem ædificantes causa mercedis, nunc uero pascētes: alij autem malignorum modo in fero carcere colligati: quem igitur sapientiū talia non accēdant, ut hæc componētes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij uero ad terrorem quendam uel metum, necnon & rabiem, atque seductionem, omnēsque pessimas passiones, & formam in dei natura fingere præsumpsere. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitate sacrificare suaserē. Si quidē simulata necessitate consistunt, ut quosdam deorū putent bonorū esse largitores, alios autem uocent aduersarios, quando eos ueluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt, magnū quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiose præbuerint. Quæ igitur causa sit tantæ huius iniquitatis atque delicti circa deum? Ego, quidem arbitror, eo quod neque ueram dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neque quantū præcipere potuerē, perfectam sententiam diffinientes reipublicæ tradidere: Sed uelut aliud quiddam prauissimū reliquerūt, dantes potestatem poëtis, siquidem ut quos uellent deos introducerēt: hæc omnia partiētes rhetoribus, ut de reipublicæ scriberēt, & de peregrinis dijs decreta proferrēt: Sed etiā pictores & gypsoplastæ in hoc apud Græcos multam habere potestatem, ut unusquisque formam quam uellet secundum modum suæ opinionis exponeret, alter quidem ex luto quod uellet fingens, alius uero pingens. Opifices itaque qui maxime putantur esse præcipui, ebur & aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde apud eos priores quidem dij florentes honoribus, senuerunt (sic enim proferendum est) alij uero noui clam introducti, religionē

gione potiuntur: & templorum alia quidem desolata; alia uero nuper secundum eorum uoluntatem ædificantur: quæ propter (ut arbitror) è diuerso nosse magis indigent, quælis facta sit circa deum, & quomodo ei honor immobili religionem seruetur. Apollonius siquidẽ Molon, unus fuit stultorum atque tumentium. Eos autem qui uere in Græco philosophati sunt, neque prædictorum aliquid latuit, neq; frigide allegoriæ causas ignorauere. Quapropter illos quidem iuste spreuere, & circa ueram decentemque circa deũ opinionem nobis fuisse concordēs. Quod Plato respiciẽs, neque ullum quempiam poëtarum dicit in republi. esse suscipiendum: & Homerum honorabiliter admonet, sanum ei constituens, & unguenta superfundens, ne rectam opinionẽ de deo fabulis forte destrueret. Præcipue nanque Plato, nostrum legislatorẽ imitatus, licet nullam cruditionem huiusmodi suis ciuibus imperasset, id est, ut omnes perfecte discerent leges, ut ne fortuito aliquid extraneorum ciuibus misceretur, sed esset pura respub. & in legũ custodia perduraret: horum nihil cogitans Apollonius Molon, nos uoluit accusare, quoniam nõ recepimus eos, qui alijs sunt opinionibus præoccupati: neque de deo communicari patimur eis, qui alia uitæ consuetudine degere: cum neque hoc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modo regum, sed etiam qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij nanque peregrinos etiam expellebant, corruptionẽ extra leges ex utroq; metuentes. Illorum igitur citius scuitiam poterit quilibet arguere, qui nulli neque cõuersationis neq; cohabitationis suæ participium exhibebāt. Nos aut̃ aliorũ quidem res zelare nõ sinit: participari uero cupientes, quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod utiq; reor indicium magnanimitatis atq; clemetiæ. Sed desino

nnn 4 iam

iam de Lacedemonijs amplius disputare. Athenienses uero, qui communem esse suam gloriatur omnibus ciuitatē, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi nanque uel uerbo solummodo, præter illorū legem, de dijs loquentes, inuitabiliter punierunt. Cuius enim rei gratia

Socrates est mortuus: nō enim hostibus tradidit ciuitatem, neque templa uastauit: sed quia noua iuramenta iurauit, & quoddam demoniū significasse, referebat, seorsum ludens, sicuti quidam dicunt, propter hoc ueneni poculo morte multatus est. Insuper etiam corrumpere iuuenes eum accusator aiebat, & conuersationem patrie legesque continere. Et Socrates quidem ciuis Atheniensis, huiusmodi tormēta sustinuit.

Anaxagoras,

Anaxagoras autem Clazomenius fuit. Et quia existimantibus Atheniensibus solem esse deum, ille eum insensatum & ignotum asseruit, paucorum sententia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talētum decreuerūt, si quis occideret eum, quoniā eorū mysteria de-

Diagoras,

ridere ferebatur. Pythagoras autem nisi cito fugisset, cōprehensus occideretur, eo quod dubium de dijs Atheniensium conscripsisse putabatur. Quod oportet mirari, si circa uiros fide dignos talia gessisse noscantur, qui neque mulieribus pepercere. Nunc enim sacerdotē quēdam, quoniā eum quidam accusauit peregrinos colere deos, decretū aduersus eos qui peregrinum introducerent deum, suppliciū mortis inferebatur. Igitur q̄ tali lege utebantur, palām est, eo quod aliorum non crederent esse deos. Non enim si crederent, aliquibus inuiderent, quasi quiddā maius habentibus. Scythæ uero cædibus congaudentes humanis, & paululum differentes à bestijs, arbitrantur tamen sua mysteria oportere esse custodienda: & Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem interemerunt, quoniā uidebatur

debatur Græcorum deorū ad eos uenisse plenissimus. Multos autem apud Persas quilibet inueniet, etiam pro eadem causa tormentis affectos, Sed palam est, quoniam Apollonius Persarum legibus congaudebat, illosque mirabatur: quippe cum Græci eorū fortitudinē atque concordia unanimi-
tatis, quam habuere de dijs, mirati sunt, hāc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum concrematis habuerūt. Is etiam studiorum omnium imitator extitit Persicorū, uxoribus alienis contumelias faciens, filiosq; concidens. Apud nos autem mors decreta est, si quis uel irrationabilia animalia hoc modo noceat: et ab his legibus non abducere neq; timor potuit præpotentium potestatum, neque zelus eorū qui apud alios honoratur. Sed neque fortitudinē ideo exerceamus, ut bella auaritiæ causa suscipiamus, sed ut legum iura seruemus, et dum alia detrimenta litis sustineamus. Si quos de legibus mouere tentauerint, tunc etiam ultra uirtutem rebellare contendimus, et usque ad calamitates nouissimas perduramus. Cur itaque nos zelemus leges, cum eas neq; à legislatoribus suis seruatas esse uideamus? Vel quomodo Lacedæmonij nō erāt de impermixta sui cōuersatione reprehendendi, et de defectu pariter nuptiarum? Iliaci uero et Thebei, coitum impudētem et extra naturā olim in masculos agebāt, et optime atq; utiliter facere se putabant. Ergo cum ipsi omnino rebus efficerent, etiā suis legibus miscuere: quod tantum aliquando ualuit apud Græcos, ut etiam dijs suis masculorum concubitus applicarēt. Itaq; denique Germanorum nuptias retulere, huiusmodi satisfactionem rerum incongruarum, et extra naturam pro libidine cōponentes. Desino nunc de supplicijs dicere, et quantas ab initio præbuerint plurimi legislatores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidem pecuniarum, in

nnn s corru

corruptione autem etiam nuptias sancientes. Quantas autem occasiones contineant de abnegatione pietatis, examinare longissimum est. Iam enim apud plurimos olim meditatio facta est transgrediendi leges, quod non agitur apud nos, quando propter eas & diuitijs & ciuitatibus & bonis alijs priuati sumus. Lex autem apud nos seruatur usque ad mortem. Nullus uero Iudeorum, neque si procul abeat extra prouinciam, regem quamuis acerbum sic metuit, ut ultra ullum legis uideatur timere preceptum. Igitur si propter uirtutem legum taliter apud eos sumus, concedant quoniam potētissimas leges habemus. Si uero circa prauas nos legis iudicant perducere, quid ipsis iustis me non patiātur, meliores non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas temporis uerissima creditur omnium esse probatio, hanc ego testem faciam uirtutem legislatoris nostri; opinionis quā ille de deo contradidit. Nam cum sit infinitum tempus, si quis eum comparet aliorum legislatorum etatibus, hunc ultra omnes inueniet. A nobis itaque declarate sunt leges, & cunctis alijs semper hominibus zelum sui potius prae bucrunt. Primi quippe Graecorum, ad faciem quidem iura patrie cōseruabant: ipsis autem philosophiae, tractatu illa secuti sunt, de deo similia sapientes, humilitatēque uitae communionem inter alterutros edoccentes. Sed etiam populis olim multus fuit zelus nostrae maxima pietate culturae nomen est. Itaque pietas Graecorum, nec ullus quisquam barbarus, nec ulla gens, ubi septimana in qua uicamus consuetudo minime discurrit, atque iciunia & candelabrorum incendia: sed etiam ciborum apud nos solennia, plurimi apud multos iugiter obseruare conantur. Insuper imitari etiam concordiam, quam nos inter alterutros obtinemus, & rerum participare suarum, & operum dilectionē

lectionem in artibus, & perduratiōem necessitatum habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia præter impulsorem huius obseruationis, ipsa per se lex homines ita ualuit obligare: & quemadmodum deus in uniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisque enim, si suam regionem domūque conspiciat, his quæ discuntur Homerus recessauit. Oportet igitur cunctorum hominum malitiam reprehendere. At enim uolunt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certe si hoc uolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. Non enim pro cuiuslibet maliuolentia defendimus hanc causam, sed nostrum honoramus legislatorem, atque credimus quæ ab illo prophetata de deo sunt. Denique nisi intelligeremus ipsi uirtutem legum, nunquam magna sapere super his tātus populus zelaretur. Sed de legibus quidem & de repub. nostra, certissimam feci rationem in his, quæ de antiquitate conscripsi: Nunc autem eorum memini quantum necessarium fuit, neq; aliorum uituperare iura, neque nostra laudare proponens: sed hoc agens, ut de nobis iniuste conscribentes, & contra ipsam ueritatem impudentissime contendentes, arguerem. Arbitror itaque per hanc conscriptionem abundanter me quæ promisi, complexisse. Denique in principio demonstraui genus accusatorum esse certissimum, atque nouum, & multos ueterum in conscriptionibus suis memoriam habentiū nostri, ex illis testes exhibui. Dixere itaque Aegyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, quia in Aegyptum uenerint aliūde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit, quantum uoluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij uero, tāquam neq;ssimo uiro, legislatori nostro derogare cōtēdūt: cuius

Epilogus.

iuis

ius uirtuti dudum quidem multi post illū, tempus uero longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, nō fuit opus. Ipsæ nanq; per semetipsas apparuerē piæ, & uerissimam habētes intentionem: & nō ad humanum odium, sed ad rerum communionē potius inuitantes, iniquitatum inimicæ, cultricesq; iustitiæ, & multas expensas procul abijcientes, sufficientiam & amorem laboris crudientes, bellum causa auaritiæ nescientes, fortes autem pro se esse populos præparantes, ad supplicia retribuenda semper inuitabiles, uerbis nequaquā circumueniri possibiles, præparationes semper operibus exequētes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia multarum atq; meliorum rerum, nos potius quā alij præceptores sumus. Quid enim intranscensibili pietate melius est? quid iustius, quā legibus obedire? quid utilius, quā in alterutros unanimes esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare: sed in bello quidem mortē contemnere, in pace uero, artibus aut agriculturæ uacare: & semper, & ubique credere deū respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, siquidem apud alios aut scripta sunt primitus, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis, tanquam eorum facti discipuli. Si uero nequaquam primitus extitere, his præcipue nos utētes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Appiones igitur, & Molones, & quinque mendaciū derogatione congaudent, cōiuncti procul abscedant. Tibi autem Epaphrodite, ueritatem maxime diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

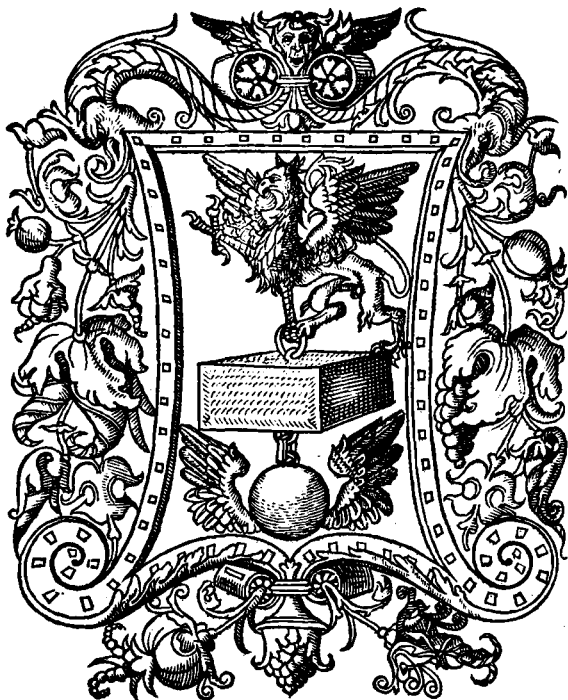
SEBASTIANVS GRY
PHIVS GERMA
NVS EXCV
DEBAT
LV
GDVNI,

ANNO M. D. XXVIII.

34 1116

VIRTUTE DVCE,

Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te

Nos facinus FORTVNA decem, caeloq; locamus,

COMITE FORTVNA.